

18 en nu?!

Een onderzoeksrapport over de ervaringen en wensen
omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding voor
pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar

Auteur: M.S. de Vries

Studentennummer: 00071149

Opleiding/groep: Social Work 4b

Studiejaar/semester: 2018-2019, semester 8

Instelling: HZ University of Applied Sciences

Begeleidend docent: L. van den Hooven

Eerste beoordelaar: K. van Gorkom

Opdrachtgever: Enver

Afdeling: Pleegzorg

Plaats van uitgave: Rotterdam

Datum: 06-05-2019

Versienummer: 1.0

18 en nu?!

Een onderzoek over de ervaringen en wensen omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding voor pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar

Student: M.S. de Vries

Studentnummer: 00071149

Datum: 06-05-2019

Studiejaar: 2018-2019

Semester: 8

Course: Praktijkgericht Onderzoek 2 Social Work

Cursuscode: CU16565

Studieonderdeel: Onderzoeksverslag

Begeleidend docent: L. van den Hooven

Eerste beoordelaar: K. van Gorkom

Opdrachtgever: Enver

Plaats van uitgave: Rotterdam

Versie: 1.0

Samenvatting

Sinds 1 juli 2018 loopt pleegzorg bij Enver door tot 21 jaar in plaats van 18 jaar. Het praktijkprobleem is dat verschillende pleegzorgbegeleiders aangeven dat ze niet weten wat de wensen van pleegouders en pleegkinderen zijn met betrekking tot de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen van 18 tot 21 jaar.

Naar aanleiding van het praktijkprobleem is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“Welke ervaringen en wensen hebben pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding voor pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?”.

De onderzoeksvraag wordt beantwoord door middel van kwalitatief onderzoek. Er is gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. Deze zijn afgenomen bij vijf pleegzorgbegeleiders, vijf pleegkinderen en vijf pleegouders.

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat pleegkinderen en pleegouders de pleegzorgbegeleiding als prettig ervaren maar aangeven dat ze de pleegzorgbegeleiding niet echt nodig hebben. Pleegzorgbegeleiders ervaren het op dit moment als rustig doordat het stabiele plaatsingen zijn. Ze hebben wel behoefte aan meer kennis over de doelgroep 18 tot 21 jaar. Zij hebben veel onderwerpen die zij bespreken en willen bespreken bij de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

De belangrijkste aanbeveling die voortkomt uit de conclusies van het onderzoek is om met de betrokken professionals in gesprek te gaan over hoe zij de pleegzorgbegeleiding tussen de 18 en de 21 jaar invullen.

Abstract

Since 1 July 2018 foster care at Enver continues until the age of 21 instead of 18. The practical problem is that several foster care social workers indicate that they do not know what the wishes of foster parents and foster children are with regards to the foster care counselling with foster children between the ages of 18 and 21.

To address the practical problem, the following research question was formulated:

“which experiences and wishes do foster children, foster parents and foster care social workers of Enver have regarding the implementation of foster care counselling with foster children between the ages of 18 and 21?”.

The research question is answered through qualitative research. Semi-structured interviews were used. Five foster care counsellors, five foster children and five foster parents were interviewed.

The results indicate that foster children and foster carers experience foster care counselling as pleasant, but they indicate that they do not really need foster care counselling. Foster care social workers experience few disruptive situations, because these placements are stable. They would like to have more information about the 18- to 21 year old target group. They have a lot of topics that they discuss and want to discuss in the foster care counselling with foster children between the ages of 18 and 21.

The most important recommendation that emerges from the conclusions of the study is to discuss with the involved professionals how to implement foster care guidance for 18- to 21 year olds foster children.

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag “18 en nu?” een onderzoek over de ervaringen en wensen omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van mijn afstudeeronderzoek voor de opleiding social work welke wordt gevolgd aan de HZ University of Applied Sciences.

Ik had niet tot dit eindresultaat kunnen komen zonder de hulp van verschillende mensen. Daarom wil ik hen middels dit voorwoord bedanken.

Allereerst wil ik alle pleegzorgbegeleiders, pleegkinderen en pleegouders die deel hebben genomen aan dit onderzoek bedanken. Hun openheid over hoe zij de pleegzorgbegeleiding ervaren en welke wensen zij omtrent de pleegzorgbegeleiding hebben, hebben ervoor gezorgd dat ik mijn onderzoeksvraag heb kunnen beantwoorden.

Daarnaast wil ik mijn praktijkbegeleiders: Linda Kattenwinkel en Nicole Koopmans, bedanken voor hun hulp en feedback tijdens het onderzoeksproces. De gesprekken die ik met hen heb gevoerd zorgde ervoor dat ik een duidelijk beeld kreeg van de probleemstelling en van wat ik met dit onderzoek wilde bereiken.

Ook wil ik Leontine van den Hooven en Kevin van Gorkom, mijn begeleiders vanuit de HZ University of Applied Sciences, bedanken voor de duidelijke uitleg over het onderzoek en het beantwoorden van mijn vragen gedurende het onderzoeksproces.

Tot slot wil ik mijn familie, vrienden en medestudenten bedanken voor hun hulp. Bij hen kon ik altijd terecht om mijn zorgen en frustraties te uiten. Daarnaast kon ik altijd op hulp en feedback van hen rekenen.

Michal de Vries
Rotterdam, mei 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Theoretisch kader	3
2.1 Pleegzorg	3
2.2 Pleegzorgbegeleiding	4
2.3 De overgang naar volwassenheid	5
2.4 Pleegzorg na achttien jaar	6
2.4.1 Contact met biologische ouders	6
2.4.2 Wettelijk volwassen	7
2.5 Hulpverleningen aan pleegjongeren en hun pleegouders	7
2.5.1 De houding van de hulpverlener	7
2.5.2 Wensen van pleegjongeren en pleegouders	7
2.6 Uitgangspunten voor het onderzoek	8
3. Methode	10
3.1 Onderzoeksstrategie	10
3.2 Dataverzamelmethode	10
3.3 Onderzoekspopulatie, onderzoekseenheden en onderzoeksrespondenten	10
3.3.1 Onderzoekspopulatie	10
3.3.2 Onderzoekseenheden	10
3.3.3 Respondenten	10
3.4 Soort steekproef	11
3.5 Onderzoeksinstrumenten en data-analyse	11
3.5.1 Onderzoeksinstrumenten	11
3.5.2 Data-analyse	11
3.5.3 Operationalisering	12
3.6 Betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid	12
3.6.1 Betrouwbaarheid	12
3.6.2 Validiteit	12
3.6.3 Bruikbaarheid	12
4. Resultaten	14
4.1 Verloop veldwerk	14
4.2 Resultaten	14
4.2.1 Pleegkinderen	14
4.2.2 Pleegouders	16
4.2.3 Pleegzorgbegeleiders	18
5. Conclusies	21
5.1 Antwoorden op de deelvragen	21

5.1.1 Welke ervaringen hebben pleegkinderen van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?	21
5.1.2 Welke wensen hebben pleegkinderen van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?	21
5.1.3 Welke ervaringen hebben pleegouders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?	21
5.1.4 Welke wensen hebben pleegouders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?	22
5.1.5 Welke ervaringen hebben pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?	22
5.1.6 Welke wensen hebben pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?	22
5.2 Antwoord op de onderzoeksvraag	23
6. Discussie	24
6.1 Methodische discussie.....	24
6.1.1 Betrouwbaarheid	24
6.1.2 Validiteit	24
6.1.3 Bruikbaarheid	25
6.2 Inhoudelijke interpretatie van de conclusies	25
6.3 Contact met de opdrachtgever	26
6.4 Onderzoeksproces en onderzoeksgedrag	26
7. Aanbevelingen	28
7.1 Aanbevelingen voor opdrachtgever	28
7.1.1 Het bespreken van de verwachtingen rondom pleegzorg	28
7.1.2 Aandacht besteden aan de praktische zaken rondom de pleegzorgbegeleiding	28
7.1.3 Een pleegzorg breed gesprek over de invulling van de pleegzorgbegeleiding	29
7.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	29
7.2.1 Wensen bij gestarte plaatsingen rondom achttien jaar	29
8. Bibliografie	30
Bijlage 1: Topiclijst met interviewvragen.....	32
Bijlage 2: Operationalisatie Tabel.....	37
Bijlage 3: Feedbackverslag van opdrachtgever	38
Bijlage 4: Transcript	40

1. Inleiding

Dit onderzoeksverslag is geschreven voor de organisatie Enver. Daarnaast wordt dit onderzoek uitgevoerd in het kader van de opleiding Social Work.

De opdrachtgever voor dit onderzoek is Enver. Enver richt zich op verschillende soorten jeugdhulp in Rotterdam Rijnmond, Zuid-Holland Zuid en Midden Holland. Enver biedt preventieve hulp, basishulp en gespecialiseerde hulpverlening in een vrijwillig of gedwongen kader.

Dit onderzoek richt zich op de afdeling Pleegzorg. Hier begeleiden pleegzorgbegeleiders gezinnen waar pleegkinderen wonen die tijdelijk of voor langere tijd niet bij hun biologische ouders kunnen wonen (Enver, sd).

De aanleiding voor dit onderzoek is dat pleegzorgbegeleiders aangeven dat ze het lastig vinden om de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen van 18 tot 21 jaar vorm te geven. Op 5 juni 2018 is er een bestuurlijke afspraak gemaakt tussen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Jeugdzorg Nederland en het Rijk. Hierin staat beschreven dat pleegzorg vanaf 1 juli 2018 doorloopt tot 21 jaar, behalve als het pleegkind hier geen behoefte aan heeft. Voorheen stopte de pleegzorg wanneer een pleegkind achttien jaar werd, behalve als er verlengde jeugdhulp werd aangevraagd (De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018; Pleegzorg Nederland, 2018).

Door deze bestuurlijke afspraak ontstaat er een nieuwe doelgroep, pleegkinderen van 18 tot 21 jaar, waaraan pleegzorgbegeleiders hulpverlening bieden. Deze jongeren bevinden zich in een andere levensfase met andere problemen waar zij tegen aanlopen. Daarnaast zijn de pleegkinderen boven de achttien en dus, net als niet-pleegkinderen, voor de wet volwassen. Hierdoor zijn zij zelf beslissingsbevoegd en mogen ze zelf bepalen of ze nog hulpverlening willen. Dit vraagt om een andere werkwijze van pleegzorgbegeleiders (Feldman, 2013; Van Den Bergh & Weterings, 2010).

Het probleem is dat meerdere pleegzorgbegeleiders aangeven dat zij niet weten welke wensen pleegouders en pleegkinderen hebben omtrent de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Verschillende pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij hierdoor hun werkwijze niet aanpassen wanneer zij pleegkinderen boven de achttien jaar begeleiden. Hun focus ligt, net als bij pleegkinderen onder de achttien, op het begeleiden van pleegouders. Verschillende pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij, doordat pleegkinderen nu voor de wet volwassen zijn, vinden dat de focus meer moet gaan liggen op het begeleiden van het pleegkind. Pleegouders hebben echter, doordat het pleegkind nog thuis woont, nog wel een opvoedtaak. Door de problematiek die pleegkinderen vaak hebben is dit geen makkelijke taak. Het zou daarom wenselijk zijn dat ook de pleegouders nog begeleiding krijgen van de pleegzorgbegeleider. Meerdere pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij het lastig vinden om hier een balans in te vinden.

Ook vinden meerdere pleegzorgbegeleiders het momenteel onduidelijk welke wensen pleegkinderen en pleegouders hebben omtrent de onderwerpen van de begeleiding. Doordat pleegkinderen boven de achttien zijn krijgen zij meer verantwoordelijkheid. Ook kunnen zij zelf gaan bepalen in welke mate ze nog contact willen met hun biologische familie. Meerdere pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij niet weten in hoeverre en op welke manier pleeggezinnen hier begeleiding in willen.

De doelstelling van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken welke ervaringen en wensen pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders hebben omtrent de pleegzorgbegeleiding. Vanuit deze resultaten zullen aanbevelingen voor de opdrachtgever geschreven worden.

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek luidt:

Welke ervaringen en wensen hebben pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding voor pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Deze onderzoeksvraag is opgedeeld in zes deelvragen:

1. Welke ervaringen hebben pleegkinderen van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?
2. Welke wensen hebben pleegkinderen van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?
3. Welke ervaringen hebben pleegouders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?
4. Welke wensen hebben pleegouders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?
5. Welke ervaringen hebben pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?
6. Welke wensen hebben pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Dit onderzoek is relevant voor het social work-werkveld. In de beroepscode voor de Jeugdzorgwerker staat namelijk het volgende beschreven: “De jeugdzorgwerker oefent zijn beroep deskundig uit op basis van actuele kennis en in nauwe aansluiting op ontwikkelingen in de jeugdzorg” (Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk, 2016). Door de bestuurlijke overeenkomst is er een landelijke ontwikkeling in de pleegzorg. Dit zorgt ervoor dat alle landelijke pleegzorgaanbieders hulpverlening moeten gaan bieden aan een oudere doelgroep en hun werkwijze moeten aanpassen. De inzichten die dit onderzoek geeft kan pleegzorgbegeleiders, binnen en buiten Enver, helpen om de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar vorm te geven en zo optimaal mogelijk te laten aansluiten bij de ervaringen en wensen van de pleegkinderen en pleegouders. Hierdoor kan de hulpverlening effectiever worden vormgegeven.

Het eerste hoofdstuk bevat de inleiding. Hoofdstuk twee behandelt het theoretisch kader. Hierin worden de kernbegrippen van het onderzoek beschreven. Het derde hoofdstuk betreft de methode. De methode beschrijft op welke manier het onderzoek uitgevoerd is. Hoofdstuk vier omschrijft de belangrijkste resultaten van het onderzoek en het verloop van het werkveld. Hoofdstuk 5 bevat de conclusie. In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksvraag en de deelvragen beantwoord door middel van de resultaten. Hoofdstuk zes betreft de discussie. Hierin worden de conclusies van het onderzoek kritisch geëvalueerd. Hoofdstuk zeven bevat aanbevelingen voor de opdrachtgever en aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Het laatste hoofdstuk bevat een bibliografie met de geraadpleegde bronnen. Tot slot bevat dit onderzoeksverslag vier bijlages.

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste onderwerpen die betrekking hebben op de onderzoeksvraag. Hierbij is gebruik gemaakt van de bestaande literatuur over deze onderwerpen. De onderwerpen die aanbod komen zijn: pleegzorg, pleegzorgbegeleiding, de overgang naar volwassenheid, pleegzorg boven de achttien en hulpverlening aan pleegjongeren en pleegouders. De laatste paragraaf beschrijft hoe de beschreven literatuur uit het theoretisch kader het onderzoek beïnvloedt.

2.1 Pleegzorg

Dit onderzoek focust zich op pleegkinderen. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat pleegzorg is richt deze paragraaf zich op wat pleegzorg inhoudt en waarom kinderen in een pleeggezin worden geplaatst.

Kinderen worden in een pleeggezin geplaatst wanneer de veiligheid van het kind niet gewaarborgd kan worden en de ouder(s) de opvoeding, eventueel tijdelijk, niet op zich kunnen nemen. Vaak is er sprake van een vorm van kindermishandeling zoals verwaarlozing, (getuige van) huiselijk geweld of seksueel misbruik. Kinderen kunnen zowel in een vrijwillig kader als in een dwangmatig kader in een pleeggezin geplaatst worden. Bij dwang wordt de wettelijke maatregel ondertoezichtstelling in combinatie met de maatregel uithuisplaatsing uitgesproken door een kinderrechter (Van Den Bergh & Weterings, 2010).

Kinderen blijven in een pleeggezin wonen voor zolang als dit nodig is. Dit kan gaan om een aantal weken tot de rest van hun jeugd. Er kan ook sprake zijn van deeltijd pleegzorg. Hierbij verblijft het pleegkind in principe bij zijn biologische ouders maar gaat hij een klein gedeelte van de tijd naar een pleeggezin om de ouders en hemzelf te ontlasten. Het gaat vaak om één of een paar weekenden per maand en/of een gedeelte van de vakanties. Bij alle vormen van pleegzorg is het streven om nog contact te hebben met de biologische ouders (Maaskant & Reinders, 2010).

Bij pleegzorg wordt er onderscheid gemaakt tussen netwerkpleegzorg en bestandspleegzorg. Er is sprake van netwerkpleegzorg als het pleeggezin al een bekend gezin is voor het pleegkind. Dit kan een familielid zijn maar ook bijvoorbeeld de ouders van een vriendje van school. Een bestandspleeggezin is een gezin dat zich bij een pleegzorgaanbieder heeft aangemeld als mogelijk pleeggezin. Zij kennen het pleegkind dus niet. Alle pleegouders krijgen een maandelijkse onkostenvergoeding voor het pleegkind (Strijker, 2009).

Bij een pleegzorgplaatsing zijn verschillende hulpverleners betrokken. Het pleeggezin wordt begeleid door een pleegzorgbegeleider. De pleegzorgbegeleider ondersteunt pleegouders in de omgang met hun pleegkind(eren) en begeleidt het pleegkind (Maaskant & Reinders, 2010). Wanneer de pleegzorgplaatsing plaats vindt in een gedwongen kader is er ook iemand vanuit een gecertificeerde instelling betrokken. Wanneer de voogdij nog deels bij ouders ligt is dit een jeugdbeschermer. Wanneer de gecertificeerde instelling de volledige voogdij heeft is dat een gezinsvoogd. De jeugdbeschermer of gezinsvoogd voert de rechtelijke maatregel in opdracht van de rechter uit en neemt, afhankelijk van de maatregel in overleg met ouders, de belangrijke beslissingen over het kind (Van Den Bergh & Weterings, 2010).

Sinds 1 juli 2018 loopt pleegzorg door tot het pleegkind 21 jaar is. Hiervoor stopte de pleegzorg wanneer het pleegkind achttien werd (De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018). Er om verschillende redenen gekozen om de leeftijd waarop pleegzorg stopt te verlengen. Allereerst zijn pleegkinderen vaak kwetsbare jongeren. Doordat zij in het pleeggezin blijven hebben zij langer de tijd om zich in een veilige omgeving voor te bereiden op zelfstandigheid. Daarnaast is de gemiddelde leeftijd waarop jongeren het ouderlijk huis verlaten 24 jaar. Pleegkinderen moesten nu vaak een stuk jonger op zichzelf gaan wonen. Tot slot hebben pleegkinderen vaak een kleiner netwerk waarop zij kunnen terugvallen. Dit terwijl er wel vaak problemen spelen rondom het pleegkind. Door de pleegzorgbegeleiding kan het pleegkind hierin begeleiding ontvangen (Nederlands Jeugdinstituut, 2018).

Daarnaast beschrijft De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2018) dat, toen pleegzorg nog niet

doorliep tot 21 jaar, in steeds meer gevallen gebruik werd gemaakt van verlengde pleegzorg. Door pleegzorg te verlengen hoeven kinderen pas het huis te verlaten wanneer zij hier klaar voor zijn. De pleegkinderen kunnen nu langer hulp ontvangen van het gezin en de pleegzorgaanbieder (De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018).

Wanneer een pleegkind achttien jaar wordt, wordt de pleegzorg altijd vrijwillig. Jongeren mogen dan zelf kiezen of ze nog gebruik willen maken van pleegzorg. De jeugdbeschermer of gezinsvoogd zal dan niet meer betrokken zijn bij de jongere en het pleeggezin. De pleegzorgbegeleider blijft, zolang het pleegkind nog thuis woont en daar behoefte aan is, wel betrokken bij het gezin. Ook de pleegzorgvergoeding blijft, totdat de jongere 21 jaar wordt, doorlopen. Wanneer er na 21 jaar nog behoefte is aan ondersteuning kan er tot 23 jaar verlengde jeugdhulp aangevraagd worden (Pleegzorg Nederland, sd).

2.2 Pleegzorgbegeleiding

Paragraaf 2.1 beschrijft dat bij een pleegzorgplaatsing altijd een pleegzorgbegeleider betrokken is. De pleegzorgbegeleider ondersteunt pleegouders in de omgang met hun pleegkind(eren) en begeleidt het pleegkind. De onderzoeksvraag richt zich op de ervaringen en de wensen omtrent de pleegzorgbegeleiding. Daarom is het van belang om te weten wat de pleegzorgbegeleiding inhoudt. Deze paragraaf beschrijft wat pleegzorgbegeleiding inhoudt en wat de taken van een pleegzorgbegeleider zijn.

De intensiteit van de pleegzorgbegeleiding verschilt per pleeggezin. Het uitgangspunt is dat er één keer per zes weken een gesprek is met de pleegzorgbegeleider. Dit gesprek kan gevoerd worden met de pleegouders en/of het pleegkind (Maaskant & Reinders, 2010).

Het Nederlands Jeugdinstituut (2013) beschrijft vijf taken van een pleegzorgbegeleider. De belangrijkste taak van een pleegzorgbegeleider is het in de gaten houden en stimuleren van de ontwikkeling van het pleegkind. Dit wordt gedaan door rechtstreeks contact te hebben met het pleegkind maar ook door gesprekken over het pleegkind te voeren met zijn pleegouders. Ook wordt dit gedaan door samen te werken met de hulpverleners en het netwerk dat betrokken is bij het pleegkind. Het doel hiervan is om zo snel mogelijk duidelijk te krijgen waar het pleegkind zal opgroeien en het aantal overplaatsingen te verminderen. Ook brengt de pleegzorgbegeleider de veiligheid van het pleegkind in kaart.

De tweede taak van een pleegzorgbegeleider is om pleegouders te ondersteunen bij de opvoeding van het pleegkind. Dit wordt gedaan door samen met pleegouders te reflecteren op hun opvoedvaardigheden en psycho-educatie te geven. Daarnaast houdt de pleegzorgbegeleider in de gaten of de plaatsing niet te zwaar wordt voor het pleeggezin.

De derde taak van de pleegzorgbegeleider is om samen te werken met het netwerk van het pleegkind. Een belangrijk onderdeel daarvan is om te zorgen voor een goede relatie tussen pleegouders, biologische ouders en het kind. Daarnaast werkt de pleegzorgbegeleider samen met andere professionals die betrokken zijn bij het pleegkind. De pleegzorgbegeleider houdt daarbij in de gaten of de zorg bijdraagt aan een positieve ontwikkeling van het pleegkind.

De vierde taak is zorgen voor een stabiele opvoedsituatie waarbij het woonperspectief duidelijk is. Hierbij is het belangrijk om samen te werken met de gecertificeerde instelling zodat het duidelijk wordt of het pleegkind nog terug kan naar zijn biologische ouders. Daarnaast moeten pleegouders ondersteund worden in de opvoeding van hun pleegkind zodat zij de opvoeding van het pleegkind kunnen volhouden.

De laatste taak is rapporteren en evalueren. De ontwikkelingen in bovenstaande taken moet gerapporteerd worden en geëvalueerd. In de rapportage moet de ontwikkeling van het pleegkind centraal staan (Nederlands Jeugdinstituut, 2013).

Enver beschrijft dat zij, nadat het gezin door middel van screening is geaccepteerd als pleeggezin, starten met het bieden van begeleiding (Enver, sd). De pleegzorgbegeleider is het aanspreekpunt

voor het pleeggezin wanneer het pleeggezin vragen heeft over de pleegzorgplaatsing.

De taak van de pleegzorgbegeleider is het ondersteunen en coachen van de pleegouders door hen te helpen bij de omgang met hun pleegkind, het contact met de biologische ouders en de praktische zaken die aanbod komen bij een pleegzorgplaatsing. De pleegzorgplaatsing kan daarnaast helpen bij het vinden van gespecialiseerde hulpverlening. De afspraken en de voortgang van de hulpverlening worden vastgelegd in verschillende plannen. Deze plannen worden met het gezin besproken (Enver, sd).

2.3 De overgang naar volwassenheid

In de inleiding staat beschreven dat pleegzorg vanaf 1 juli 2018 door loopt tot 21 jaar in plaats van tot 18 jaar. Hierdoor gaan pleegzorgbegeleiders hulpverlening bieden aan jongeren in een nieuwe levensfase: de jong volwassenheid. Deze paragraaf richt zich op de problemen en uitdagingen die deze levensfase met zich mee brengt. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan hoe pleegkinderen deze jaren doorlopen.

Arnett (2000) beschrijft de periode die tussen de puberteit en de volwassenheid ligt als de opkomende volwassenheid. Met de opkomende volwassenheid wordt de periode tussen de 18 en de 30 jaar bedoeld. De meeste problemen in deze periode vinden echter tussen de 18 en de 25 jaar plaats. In deze periode vindt de overgang van adolescent naar volwassene plaats. Vroeger was deze overgang logischer en vanzelfsprekender: je zocht een baan, trouwde en kreeg kinderen. De afgelopen vijftig jaar is dit veranderd. Er zijn meer opties en het is niet meer vanzelfsprekend om te trouwen en kinderen te krijgen. Ook krijgen mensen pas later kinderen. Hierdoor heeft stabiliteit voor mensen van begin de twintig minder prioriteit en kenmerkt deze periode zich juist door veel veranderingen en het ontdekken van je eigen identiteit en de wereld. In deze periode moeten jongvolwassenen keuzes gaan maken over relaties, werk en hun visie op de wereld. Daarnaast leren ze financieel onafhankelijk te zijn. Dit gaat samen met het ontdekken van hun eigen identiteit. Jongvolwassen moeten ontdekken wat voor werk ze leuk vinden en waar ze goed in zijn. Veel jongvolwassen vinden het moeilijk om hier een keuze in te maken en wisselen minstens één keer van studie.

Deze overgang naar volwassenheid gaat samen met teleurstellingen, afwijzing en falen. Daarnaast komt eenzaamheid bij deze levensfase veel voor: Alleen Amerikaanse ouderen spenderen een groter deel van hun vrije tijd alleen, vergeleken met andere leeftijdsgroepen, dan Amerikanen tussen de 19 en de 29 jaar (Arnett, 2000).

Volgens Erikson staat in de adolescentie identiteit versus rolverwarring centraal (Feldman, 2013). Per kind verschilt het wanneer de adolescentie plaatsvindt, maar dit is meestal vanaf twaalf jaar tot ongeveer negentien jaar. In deze periode staat het ontdekken van de eigen identiteit centraal. Gezien de problematiek van pleegkinderen is de kans groot dat dit stadium meer tijd kost dan bij niet pleegkinderen en dat de identiteitsontwikkeling ook na hun negentiende nog speelt. In het stadium identiteit versus rolverwarring ontdekken jongeren wat hen anders maakt dan anderen. Daarnaast ontdekken ze in deze fase waar hun kwaliteiten liggen en ontwikkelen zij een visie op de wereld. Wanneer jongeren deze fase niet goed doorstaan bestaat de kans dat zij later in hun leven moeite krijgen met het aangaan en behouden van langdurige relaties. Daarnaast hebben ze vaker een laag zelfbesef of gaan ze niet maatschappelijk geaccepteerde rollen aannemen, door bijvoorbeeld crimineel gedrag te vertonen. Jongeren die deze fase goed doorstaan beseffen wie ze zijn en kunnen toekomstbeslissingen maken die aansluiten bij hun kwaliteiten (Feldman, 2013).

Wanneer het stadium identiteit versus rolverwarring is afgerond komt het stadium intimiteit versus isolement. Deze periode loopt tot ongeveer dertig jaar. In deze periode staat het aangaan en behouden van langdurige, intieme relaties centraal. Wanneer jongvolwassen deze fase goed doorstaan kunnen zij een balans vinden tussen hun eigen behoeftes en de behoeftes van anderen. Jongvolwassen die deze fase minder goed doorlopen zullen moeite hebben met het aangaan van relaties en vaker eenzaam zijn (Delfos, 2018; Feldman, 2015).

De overgang naar volwassenheid is voor pleegkinderen een lastige fase. Negentienjarige oud-pleegkinderen geven, vergeleken met de algemene populatie, twee keer zo vaak aan dat ze niet genoeg geld hebben om hun huur en rekeningen te betalen. Daarnaast hebben jongvolwassenen die pleegkind zijn geweest meer moeite met het aangaan en behouden van relaties (Courtney, 2009). Cozijn (2015) beschrijft dat er bij oud-pleegkinderen vaker problemen zijn met betrekking tot middelengebruik, criminaliteit en werkeloosheid vergeleken met niet pleegkinderen. Daarnaast hebben oud-pleegkinderen een lager opleidingsniveau en gemiddeld een lager inkomen. 33% van de in haar onderzoek bevroegde respondenten (oud-pleegkinderen) gaven aan dat ze nog niet klaar waren voor een volwassen leven toen zij zelfstandig moesten gaan wonen. Daarnaast bleek dat de overgang naar volwassenheid voor jongeren die nog een beroep konden doen op hun pleegouders soepeler verliep dan voor pleegkinderen die geen beroep konden doen op een volwassene. Vooral jongeren die langdurig in één pleeggezin hebben gezeten ervaren veel steun aan hun pleeggezin. Daarnaast kreeg een derde van de ondervraagden op eigen initiatief na hun achttiende nog hulpverlening.

De meeste problemen doen zich voor bij pleegkinderen die meerdere keren zijn overgeplaatst naar andere pleeggezinnen of residentiële woongroepen. Zij ervoeren veel angstklachten, depressiegevoelens en trauma-gerelateerde klachten. Daarnaast is het voor deze groep moeilijker om sociale-contacten in stand te houden (Cozijn, 2015).

2.4 Pleegzorg na achttien jaar

Paragraaf 2.1 beschrijft dat wanneer een pleegkind achttien jaar wordt hij zelf mag kiezen of hij nog gebruik wil maken van pleegzorg. Daarnaast is een pleegkind, net als andere kinderen, op achttienjarige leeftijd voor de wet volwassen. Dit zorgt ervoor dat hij zelf keuzes moet gaan maken over de belangrijke dingen in zijn leven. Ook mogen de jongeren zelf bepalen in welke mate zij contact willen met hun biologische ouders. Deze paragraaf richt zich op de veranderingen in de pleegzorg wanneer het kind achttien jaar wordt en de gevolgen daarvan.

2.4.1 Contact met biologische ouders

Maaskant en Reinders (2010) beschrijven twee vormen van loyaliteit: existentiële loyaliteit en verworven loyaliteit. Existentiële loyaliteit is de band tussen de biologische ouder en het kind. Deze loyaliteit ontstaat doordat de ouder het kind heeft verwekt. Deze band blijft altijd bestaan, ook als er geen contact meer is tussen ouder en kind. Verworven loyaliteit is een band die ontstaat doordat de verzorger zorgt voor het kind en hem aandacht en liefde geeft. Hierdoor ontstaat er een emotionele loyaliteit. Deze loyaliteit kan ontstaan tussen pleegouders en pleegkinderen. Pleegkinderen zijn vaak zowel loyaal naar hun pleegouders als naar hun biologische ouders. Wanneer er problemen zijn in het contact tussen pleegouders en biologische ouders kan dit problemen veroorzaken (Maaskant & Reinders, 2010).

Wanneer een kind niet meer thuis kan wonen is het uitgangspunt het contact met de biologische ouders te behouden. Dit is belangrijk omdat het pleegkind op deze manier zelf een beeld kan vormen over zijn biologische ouders. Wanneer er geen contact is met de biologische ouders is er een grotere kans dat het kind zijn biologische ouders gaat idealiseren (Strijker, 2009). Contact met biologische ouders is ook belangrijk voor de identiteitsontwikkeling van pleegkinderen. De identiteitsontwikkeling gaat samen met vragen over wie je bent, waar je vandaan komt en wat je wil worden. Pleegkinderen gaan zich ook afvragen in hoeverre zij lijken op hun biologische ouders. Wanneer er contact is met biologische ouders kunnen pleegkinderen deze vragen makkelijker beantwoorden (Delfos & Visscher, 2013). Het contact met biologische ouders kan echter ook problemen opleveren. 55% van de pleegkinderen vindt contact met biologische ouders soms lastig. De problemen in het contact met biologische ouders kwamen voornamelijk doordat de biologische ouders hun afspraken niet na kwamen en door het gedrag van biologische ouders. Daarnaast vertoonden veel pleegkinderen na afloop van de bezoeken ongewenst gedrag bij pleegouders (Carvalho & Delgado, 2014).

Bij 72% van de pleegkinderen is er sprake van een jeugdbeschermingsmaatregel (Jeugdzorg Nederland, 2017). De plaatsing vindt dan plaats in een gedwongen kader. Wanneer pleegzorg in een gedwongen kader plaatsvindt is er vaak door de jeugdbeschermers of gezinsvoogd een bezoeksregeling vast gelegd (Maaskant & Reinders, 2010). Wanneer het pleegkind achttien is zal de jeugdbeschermers niet meer betrokken zijn bij het gezin. De bezoeksregeling vervalt dan en pleegkinderen mogen zelf beslissen in welke mate zij nog contact willen met hun biologische ouders (Enver, sd; Strijker, 2009).

2.4.2 Wettelijk volwassen

In Nederland ben je vanaf achttien jaar voor de wet volwassen. Hierdoor verandert er veel en moeten jongeren meer zelf regelen. Jongeren zijn zelf financieel verantwoordelijk. Dit houdt in dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor gemaakte schulden. Ook mogen ze zelf abonnementen afsluiten. Wanneer jongeren achttien worden moeten er verschillende dingen geregeld worden. Jongeren moeten wanneer ze achttien zijn zelf ervoor zorgen dat ze verzekerd zijn (NIBUD, sd). Daarnaast kunnen zij in veel gevallen zorgtoeslag aanvragen. Wanneer jongeren studeren kunnen zij ook recht hebben op studiefinanciering (18ennu, sd).

2.5 Hulpverleningen aan pleegjongeren en hun pleegouders

Paragraaf 2.3 beschrijft dat jongvolwassenen andere behoeftes hebben dan jongere kinderen. Zij zullen daardoor ook op een andere manier benaderd willen worden. Dit onderzoek richt zich op welke ervaringen en wensen pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders hebben over de invulling van de hulpverlening van 18 tot 21 jaar. Daarom is het van belang om te weten welke houding van een hulpverlener effectief is bij deze doelgroep en welke wensen met betrekking tot hulpverlening pleegjongeren en pleegouders hebben.

2.5.1 De houding van de hulpverlener

Noordegraaf en Vierwind (2013) beschrijven dat punten die zorgen voor effectieve systeemgerichte hulp onderverdeeld kunnen worden in twee categorieën: helpende factoren die een voorwaarde zijn voor het bieden van effectieve hulpverlening en helpende factoren bij het bieden van effectieve hulpverlening zelf.

Eén van de factoren die een voorwaarde is voor het bieden van effectieve hulpverlening is dat je je bewust moet zijn van je basishouding als hulpverlener. Een hulpverlener moet transparant werken, geen partij kiezen binnen het systeem en iedereen respecteren. Daarnaast is het belangrijk om preventief te werken en rekening te houden met belangrijke dingen in het gezin zoals loyaliteit en rollen binnen het gezin. Ook is het van belang om duidelijke afspraken te maken en de adolescent bij de hulpverlening te betrekken. Dit kan je doen door te zorgen voor een veilig hulpverlenersklimaat, duidelijke afspraken en regels te maken en de adolescent op een volwassen manier te benaderen. Factoren die helpend zijn bij het bieden van effectieve hulpverlening zijn om de hulpverlening en de methodiek af te stemmen op het gezin. Daarnaast is het belangrijk om het probleem duidelijk in kaart te brengen, aan te sluiten bij de vraag van het gezin, een positieve insteek te hebben en interventies goed in te zetten (Noordegraaf & Vierwind, 2013).

2.5.2 Wensen van pleegjongeren en pleegouders

Jongeren geven aan dat ze het belangrijk vinden dat een hulpverlener zich in hen kan inleven en een transparante houding heeft. Daarnaast vinden ze het fijn als er doelgericht wordt gewerkt en het positieve wordt benadrukt. Jongeren geven aan dat ze het vervelend vinden wanneer zij niet betrokken worden bij de hulpverlening en wanneer de hulpverlener te veel praat, afspraken niet na komt en niet naar hen luistert. Dit zorgt ervoor dat ze het gevoel hebben dat ze niet gezien worden (Noordegraaf & Vierwind, 2013).

In een onderzoek van De Winter en Noom (2001) staat beschreven op welke gebieden thuisloze jongeren hulpverlening wensen te hebben. Bijna alle geïnterviewde thuisloze jongeren vonden het belangrijk dat ze geholpen werden met materiële zaken. Zoals het vinden van werk, het volgen van een opleiding en het vinden van onderdak. Daarnaast vonden ze het fijn om hulp te krijgen bij

praktische zaken zoals solliciteren en het invullen van formulieren.

Over hulpverlening bij emotionele problemen zoals somberheid, gedragsproblemen en agressie waren de meningen van de respondenten erg verdeeld. Een ruime helft van de respondenten gaven aan dat ze het fijn vinden om over deze onderwerpen te praten met hulpverleners. De helft van de respondenten waardeert het wanneer hulpverlening jongeren ondersteunt bij het contact met familie. Hierbij vinden ze wel dat dit in overleg met hen moet. De hulpverlener moet hierbij onpartijdig zijn. Een groot deel van de jongeren geeft aan dat ze het niet nodig vinden dat de hulpverlening zich bemoeit met de vrijetijdsinvulling en de sociale contacten (De Winter & Noom, 2001).

In een onderzoek over verbetering van de pleegzorg gaven 60% van de jongeren aan dat zij zich niet altijd gehoord voelden door de pleegzorgbegeleider. Daarnaast vond 40% van de ondervraagde jongeren dat de pleegzorgbegeleider zich te weinig richtte op de jongeren en te veel op de pleegouders. Hierdoor kregen de jongeren het gevoel dat er over hen werd gepraat en voor hen beslissingen werden genomen. Dit terwijl ze zelf willen aangeven wat ze willen (Verheijden, 2015).

Pleegouders vinden het belangrijk dat de pleegzorgbegeleider naar hen luistert en de tijd voor hen neemt. Daarnaast vinden pleegouders het fijn wanneer er gevraagd wordt naar hun mening en deze wordt mee genomen in besluiten (Geurts, 2012). Ook vinden pleegouders het belangrijk dat er gehandeld wordt in het belang van het kind en ze serieus worden genomen. Ook vinden zij het fijn om psycho-educatie te krijgen over de problematiek van hun pleegkind (De Korte, 2012).

2.6 Uitgangspunten voor het onderzoek

In dit onderzoek wordt onderzocht welke ervaringen en wensen pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders hebben omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

In dit theoretisch kader zijn verschillende kernbegrippen omschreven die te maken hebben met deze onderzoeksvraag. Vanuit deze kernbegrippen zijn topics gemaakt. Deze topics vormen de basis voor de interviewvragen. Het overzicht hiervan is te vinden in bijlage 1.

Het theoretisch kader omschrijft wat pleegzorg is en wanneer kinderen in een pleeggezin geplaatst worden. Aangezien dit onderzoek gericht is op pleegzorg is dit van belang om het onderzoek te begrijpen.

Wanneer een pleegkind achttien jaar wordt, stopt de jeugdbeschermers of gezinsvoogd met het bieden van hulpverlening in het gezin. In het interview zal gevraagd worden hoe het wegvallen van de jeugdbeschermers ervaren wordt en of er daardoor meer van de pleegzorgbegeleider wordt verwacht.

Een pleegzorgbegeleider heeft vijf taken. Aan pleegzorgbegeleiders zal gevraagd worden hoe zij deze taken uitvoeren bij pleegkinderen vanaf achttien jaar. Er zal geen aandacht besteed worden aan het onderdeel rapporteren en evalueren aangezien dit niet verandert wanneer het pleegkind achttien jaar wordt.

Aan pleegouders zal gevraagd worden in welke mate zij van de pleegzorgbegeleider opvoedondersteuning krijgen en wensen te krijgen en in hoeverre de pleegzorgbegeleider een verbindende rol speelt in het netwerk van het pleegkind. Daarnaast zal er aan pleegouders gevraagd worden of hun pleegzorgbegeleider zich richt op het zorgen voor een duidelijk woonperspectief en of ze willen dat hier de focus in de begeleiding meer of minder op ligt.

Aan pleegkinderen zal gevraagd worden of zij gesprekken met de pleegzorgbegeleider hebben of willen hebben over hun ontwikkeling. Ook zal er gevraagd worden of hun pleegzorgbegeleider een rol speelt in de omgang met hun netwerk. Tot slot zal er gevraagd worden in hoeverre hun pleegzorgbegeleider aandacht besteedt aan het zorgen voor een stabiele opvoedsituatie en duidelijk woonperspectief.

In het theoretisch kader komt naar voren dat jongeren in de jong volwassenheid zich los maken van hun verzorgers. In deze periode moeten jongeren belangrijke keuzes gaan. Dit verloopt bij pleegkinderen vaak lastiger dan bij niet pleegkinderen.

In het interview zal gevraagd worden of pleegkinderen werk hebben of een studie volgen en of ze met geld om kunnen gaan. Daarnaast zal er gevraagd worden naar hoe het contact met anderen verloopt. Ook zal er gevraagd worden of zij hier op dit moment hulp bij krijgen van de pleegzorgbegeleider en in hoeverre zij dit willen.

Een belangrijk onderdeel in de jong volwassenheid is het ontdekken van je eigen identiteit. Dit is een complex onderwerp waar vanwege beperkte tijd geen aandacht aan wordt besteed in dit onderzoek.

Het theoretisch kader beschrijft dat wanneer pleegkinderen achttien worden zij zelf mogen bepalen in welke mate zij contact willen met hun biologische familie. In het onderzoek wordt aan pleegzorgbegeleiders, pleegouders en pleegkinderen gevraagd in hoeverre ze hier hulp bij krijgen en willen van de pleegzorgbegeleider.

Daarnaast moeten jongeren vanaf achttien jaar meer praktische zaken gaan regelen. Er zal gevraagd worden aan pleegkinderen en pleegouders in hoeverre zij hier hulp bij krijgen en willen. Daarnaast zal er aan pleegzorgbegeleiders gevraagd worden in hoeverre zij vinden dat dit een onderwerp in de begeleiding moet zijn.

In het theoretisch kader komt naar voren dat zowel ouders als jongeren het belangrijk vinden dat zij gehoord worden in de hulpverlening. Jongeren willen voornamelijk praktische hulp maar staan in sommige gevallen ook open voor emotionele ondersteuning. Pleegouders geven ook aan dat zij behoefte hebben aan psycho-educatie.

In het interview zal gevraagd worden wat pleegkinderen en pleegouders belangrijk vinden in de pleegzorgbegeleiding en op welke gebieden zij hulp willen van de pleegzorgbegeleider. Ook zal gevraagd worden in welke mate zij betrokken willen worden bij de hulpverlening. Aan de pleegzorgbegeleiders zal gevraagd worden in hoeverre zij pleegouders en pleegkinderen betrekken bij de begeleiding en welke aspecten zij belangrijk vinden in de hulpverlening.

3. Methode

Dit hoofdstuk beschrijft de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd. Daarnaast wordt de betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid van het onderzoek beschreven. Deze keuzes die tijdens het onderzoek gemaakt zijn, worden verantwoord vanuit onderzoeksliteratuur.

3.1 Onderzoeksstrategie

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek. Hiervoor is gekozen omdat er onderzoek is gedaan naar de ervaringen en wensen van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen van 18 tot 21 jaar. Om een goed beeld te krijgen van deze ervaringen en wensen is er ook gevraagd naar gevoelens en emoties. Daarnaast is het een kleinschalig onderzoek. Hierdoor zijn de resultaten niet representatief voor de gehele onderzoekspopulatie. Dit is kenmerkend voor kwalitatief onderzoek (Baarda, 2014; De Bil, 2011).

3.2 Dataverzamelmethode

De dataverzamelmethode waar in dit onderzoek gebruik van is gemaakt is face-to-face interviews. Hiervoor is gekozen omdat het onderzoek zich richtte op de ervaringen en wensen die pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders hebben over de invulling van de begeleiding. Dit past bij face-to-face interviews omdat daarbij onderzocht wordt wat de meningen en gevoelens van de respondenten zijn (Baarda, 2014). Daarnaast zijn er vragen (zie bijlage 3) gesteld over de problematiek van het pleegkind. Ook is er gevraagd naar hoe de hulpverlening ervaren wordt. Dit zijn gevoelige onderwerpen waarbij een vertrouwelijke sfeer nodig is. Dit kan moeilijker bereikt worden met een enquête of telefonisch interview (De Bil, 2011).

Het interview was semi-gestructureerd. De hoofdvragen stonden vast in een interviewschema maar er is wel doorgevraagd naar aanleiding van de antwoorden die gegeven werden (De Bil, 2011). Hiervoor is gekozen omdat alle respondenten op deze manier vragen kregen over dezelfde onderwerpen maar er ook door gevraagd kon worden. De interviewvragen zijn opgesteld aan de hand van topics. Er zijn drie verschillende interviewschema's. Eén voor de interviews met pleegkinderen, één voor de interviews met pleegouders en één voor de interviews met pleegzorgbegeleiders.

3.3 Onderzoekspopulatie, onderzoekseenheden en onderzoeksrespondenten

3.3.1 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie van dit onderzoek zijn pleegkinderen bij Enver van 18 tot 21 jaar, pleegouders van pleegkinderen van 18 tot 21 jaar bij Enver en pleegzorgbegeleiders die werkzaam zijn bij Enver en begeleiding bieden aan pleeggezinnen met pleegkinderen van 18 tot 21 jaar. Daarnaast zegt het onderzoek iets over de pleegzorgbegeleiding bij Enver (De Bil, 2011; Verhoeven, 2014).

3.3.2 Onderzoekseenheden

De onderzoekseenheden zijn pleegkinderen van 18 tot 21 jaar bij Enver, pleegouders van pleegkinderen van 18 tot 21 jaar bij Enver en pleegzorgbegeleiders die werkzaam zijn bij Enver en begeleiding bieden aan pleeggezinnen met pleegkinderen van 18 tot 21 jaar. De onderzoeksresultaten zullen voor deze personen gelden (Baarda, 2014).

3.3.3 Respondenten

De respondenten van het onderzoek zijn vijf pleegkinderen van 18 tot 21 jaar die pleegzorgbegeleiding krijgen bij Enver, vijf pleegouders van Enver die een pleegkind van 18 tot 21 jaar oud hebben en vijf pleegzorgbegeleiders die werkzaam zijn bij Enver en een pleeggezin begeleiden met een pleegkind tussen de 18 en de 21 jaar oud. Deze personen hebben, door middel van interviews, deelgenomen aan het onderzoek (Baarda, 2014; De Bil, 2011).

3.4 Soort steekproef

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een getrapte steekproef. Eerst heeft er een selecte selectie plaatsgevonden waarbij gebruik werd gemaakt van doelgericht selecteren. Hierdoor hadden niet alle onderzoekseenheden dezelfde kans om als respondent gebruikt te worden. Daarna is er een systematische steekproef met een aselekt begin gebruikt (Baarda, 2014).

Eerst is er gekeken naar welke pleegkinderen bij Enver van 18 tot 21 jaar geschikt waren als respondenten voor het onderzoek. Dit is gedaan door een e-mail te sturen naar alle pleegzorgbegeleiders van Enver. Hierin werd gevraagd wie pleegkinderen begeleidt in deze leeftijdscategorie die het aan kunnen om over persoonlijke onderwerpen te praten. Daarnaast moesten deze pleegkinderen bereid zijn om mee te werken aan het interview. Van alle geschikte pleegkinderen is een lijst gemaakt. Door een aselekte steekproef waarbij gebruik is gemaakt van systematisch selecteren zijn er vijf pleegkinderen uit deze lijst gekozen.

De respondenten zijn gekozen op volgorde, waarbij de stapgrootte tussen respondenten bepaald is door de lengte van de lijst te delen door vijf.

Ook bij de pleegouders van pleegkinderen van 18 tot 21 jaar is er via de mail gevraagd welke pleegouders geschikt zouden zijn voor het onderzoek. Ook bij de pleegouders was het van belang dat ze bereid waren om mee te werken aan het onderzoek. Daarnaast moesten ze het aan kunnen om over persoonlijke onderwerpen te praten. Er is een lijst gemaakt van alle mogelijke respondenten. Door een aselekte steekproef waarbij gebruik wordt gemaakt van systematisch selecteren zijn er vijf pleegouders gekozen.

In dezelfde email is ook gevraagd welke pleegzorgbegeleiders pleegkinderen van 18 tot 21 jaar begeleiden en bereid zouden zijn om mee te werken aan het onderzoek. Hiervan is een lijst gemaakt. Uit deze lijst zijn door systematisch selecteren vijf pleegzorgbegeleiders gekozen.

3.5 Onderzoeksinstrumenten en data-analyse

3.5.1 Onderzoeksinstrumenten

In paragraaf 3.2 staat beschreven dat er als dataverzamelmethode gebruik is gemaakt van semi-gestructureerde face-to-face interviews. Tijdens de interviews is gebruik gemaakt van een interviewschema waarop de hoofdvragen stonden (zie bijlage 3). Deze interviews werden opgenomen met een mobiele telefoon via de applicatie Dictafoon. Voorafgaand aan het interview is hiervoor toestemming gevraagd aan de respondent. Er is gekozen voor het opnemen van de interviews via een telefoon omdat de interviews dan uitgeschreven konden worden. Daarnaast leidt een telefoon minder af en maakt het mensen minder zenuwachtig dan een camera die opneemt (Baarda, 2014).

3.5.2 Data-analyse

De opnames van de interviews zijn uitgewerkt in een transcript. Hierbij is er uitgeschreven wat er letterlijk gezegd is. Daarnaast zijn ook non-verbale manieren van communicatie zoals lachen, stiltes en gehum uitgeschreven. De interviews zijn geanonimiseerd door namen te vervangen en de respondent aan te duiden met R.

Vervolgens is er een inhoudsanalyse gedaan. Hierbij is er geanalyseerd wat er in het gesprek is besproken. Eerst is er open gecodeerd. Dit houdt in dat het interview opgedeeld wordt in verschillende onderdelen. Bij elk onderdeel zijn labels gezet die kenmerkend zijn voor wat er tijdens het interview is gezegd. Vervolgens zijn labels die synoniemen van elkaar zijn samengevoegd, en wordt achter elk label gezet hoe vaak dit voorkwam (Baarda, 2014; De Bil, 2011).

Daarna is er axiaal gecodeerd. Dit houdt in dat de labels die bij elkaar horen, doordat ze met hetzelfde overkoepelende onderwerp te maken hebben, bij elkaar worden gezet. Hierboven is het overkoepelende onderwerp, de kernlabel, geschreven. Tot slot is er selectief gecodeerd. Dit houdt in dat de labels geanalyseerd worden en met elkaar vergeleken worden. Hierdoor is er een theorie gevormd (Baarda, 2014; De Bil, 2011; Verhoeven, 2014).

3.5.3 Operationalisering

Er is ook gebruik gemaakt van operationaliseren. Baarda (2014) omschrijft operationaliseren als “het vertalen van abstracte kenmerken in meetbare termen” (p. 81). Hierdoor kunnen begrippen meetbaar worden gemaakt.

Allereerst is dit gedaan door het schrijven van een theoretisch kader. Hierin worden de kernbegrippen uit dit onderzoek beschreven zodat het duidelijk is wat er met een begrip wordt bedoeld. Vanuit de kenmerken die in het theoretisch kader beschreven staan bij een begrip worden dimensies omschreven. Deze zijn weer onderverdeeld in indicatoren. Bijlage 2 weergeeft hiervan het overzicht.

3.6 Betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid

3.6.1 Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is kleinschalig. Dit vermindert de betrouwbaarheid. Daarom zijn er verschillende interventies gepleegd om de betrouwbaarheid te vergroten (De Bil, 2011).

Allereerst is er gebruik gemaakt van peerfeedback, een andere vierdejaars student social work zal alle verslagen lezen en voorzien van feedback. Daarnaast wordt er door de opdrachtgever feedback gegeven op het onderzoeksvoorstel en het onderzoeksverslag. Dit verkleint de kans op het trekken van de verkeerde conclusie (Verhoeven, 2014).

De betrouwbaarheid is ook verhoogd door gebruik te maken van operationalisering. Hierdoor wordt het zichtbaar wat er met de kernbegrippen wordt bedoeld (De Bil, 2011).

Daarnaast is er gebruik gemaakt van standaardisering. Er is een vaste vragenlijst waardoor elke respondent dezelfde vragen krijgt (Verhoeven, 2014). Daarnaast zijn alle interviews op dezelfde wijze verwerkt (zie paragraaf 3.5.2).

3.6.2 Validiteit

De interne validiteit is verhoogd doordat er bij elk interview gebruik is gemaakt van dezelfde interviewvragen. Deze zijn tijdens de uitvoeringsfase van het onderzoek niet aangepast. Ook is elk interview op dezelfde wijze geanalyseerd. Hierdoor is er bij elk interview hetzelfde gemeten. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van de analyse. Doordat alle interviews met pleegouders en pleegkinderen bij de respondent thuis af zijn genomen en de interviews met pleegzorgbegeleiders op het kantoor van Enver zijn gehouden is de interne validiteit verhoogd. De omgeving waarin het interview wordt afgenomen heeft namelijk invloed op de antwoorden van de respondent. Door de interviews in dezelfde omgeving af te nemen wordt de invloed hiervan op het onderzoek vermindert (De Bil, 2011).

De interne validiteit is ook verhoogd door gebruik te maken van operationaliseren en door gebruik te maken van begrippen uit eerder getoetste theorieën (De Bil, 2011).

Dit onderzoek is kleinschalig. Dit heeft een negatief effect op de externe validiteit omdat de kans hierdoor is vergroot dat de resultaten niet gelden voor de gehele onderzoekspopulatie. Door gebruik te maken van een steekproef, zie paragraaf 3.4, is de externe validiteit verhoogd. Dit vergroot namelijk de kans dat de respondentengroep een afspiegeling vormt van de werkelijkheid. De steekproef is deels aselekt. Hierdoor is de steekproef niet volledig willekeurig dit zorgt ervoor dat de steekproef minder representatief is. Dit heeft een negatief effect op de externe validiteit.

De begripsvaliditeit is verhoogd door het schrijven van een theoretisch kader. Hierdoor is er omschreven wat er met de kernbegrippen wordt bedoeld. Daarnaast is de begripsvaliditeit verhoogd door gebruik te maken van operationalisering. Hierdoor wordt het zichtbaar gemaakt wat er met begrippen bedoeld wordt en hoe dit wordt gemeten. Ook is er tijdens de interviews gebruik gemaakt van gesprekstechnieken zoals doorvragen. Dit verkleint de kans op sociaal wenselijke antwoorden (Verhoeven, 2014).

3.6.3 Bruikbaarheid

Dit onderzoek draagt bij aan de instrumentele bruikbaarheid doordat het onderzoek aanbevelingen

geeft voor de manier van werken van de pleegzorgbegeleiders van Enver (Verhoeven, 2014). Deze aanbevelingen kunnen invloed hebben op de manier van werken van pleegzorgbegeleiders en het beleid van Enver. De bruikbaarheid wordt vergroot door regelmatig overleg te hebben met de opdrachtgever. Daarnaast wordt het onderzoek regelmatig met pleegzorgbegeleiders van Enver besproken. Hierdoor wordt afgestemd op welke manier het onderzoek zo goed mogelijk kan aansluiten bij de vraag vanuit het werkveld.

Dit onderzoek is conceptueel bruikbaar. Door het onderzoek worden pleegzorgbegeleiders van Enver zich bewust van hun manier van begeleiden bij pleeggezinnen met pleegkinderen van 18 tot 21 jaar. Wanneer zij hun manier van werken vergelijken met aanbevelingen uit het onderzoek kan er discussie ontstaan (Verhoeven, 2014).

4. Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft hoe het veldwerk is verlopen en welke bijstellingen er zijn gedaan aan het onderzoek. Daarnaast geeft dit hoofdstuk per respondentengroep de belangrijkste resultaten weer uit het veldwerk.

4.1 Verloop veldwerk

Het vinden van respondenten was lastiger dan van tevoren verwacht. In het onderzoeksvoorstel stond beschreven dat de respondenten allemaal pleegkinderen, pleegouders of pleegzorgbegeleiders vanuit het team CKL-BAR Midden Holland zouden zijn. Echter bleek bij het zoeken van respondenten dat er onvoldoende pleegkinderen en pleegouders waren die voldeden aan de beschreven eisen, zie paragraaf 3.4. Daarom is besloten om de vraag naar respondenten Enver Pleegzorg breed uit te zetten.

Ondanks de bovenstaande wijziging bleef het lastig om de respondentengroepen pleegkinderen en pleegouders te interviewen. Het is meerdere keren gebeurd dat een respondent de gemaakte afspraak weer af zei, toch niet meer mee wilde werken aan het onderzoek of er geen datum gevonden kon worden waarop zowel de onderzoeker als de respondent beschikbaar waren voor een interview. Hierdoor heeft het veldwerk meer tijd in beslag genomen dan van tevoren was ingepland. In de planning was rekening gehouden met een herkansing van het onderzoeksvoorstel. Doordat het onderzoeksvoorstel de eerste kans voldoende was, is het veldwerk eerder gestart. Hierdoor was het niet erg dat het veldwerk meer tijd in beslag nam.

De verwachting is dat de steekproef niet volledig representatief is voor de onderzoekspopulatie. Er zijn vijf interviews gehouden per respondentengroep. Wanneer het aantal interviews hoger zou zijn geweest, was de respondentengroep meer representatief geweest voor de gehele onderzoekspopulatie.

Door gebruik te maken van een steekproef, zie paragraaf 3.4, is de representativiteit van de respondentengroep verhoogd. Er werd echter gebruik gemaakt van een deels aselechte steekproef: elke respondent moest het aankunnen om over persoonlijke onderwerpen te praten en bereid zijn om mee te werken aan het onderzoek. Dit kan een negatief effect hebben op de representativiteit van de respondentengroep.

Daarnaast zijn er alleen maar netwerkpleegouders en netwerkpleegkinderen geïnterviewd. Dit omdat geen van de aangemelde pleegkinderen en pleegouders een bestandspleeggezin hadden. Mogelijk zijn hierdoor de resultaten minder representatief voor bestandspleeggezinnen.

4.2 Resultaten

4.2.1 Pleegkinderen

4.2.1.1 Ervaring pleegzorg na achttien jaar

Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij hebben gekozen voor pleegzorg na hun achttiende zodat hun pleegouders nog pleegzorgvergoeding konden krijgen. Deze vergoeding zorgt ervoor dat zij in het pleeggezin kunnen blijven wonen.

Vier van de vijf respondenten geven aan dat de pleegzorgbegeleiding zelf bij hen niet nodig is omdat zij niet echt problemen hebben waarbij zij hulp willen krijgen van hun pleegzorgbegeleider maar dat ze de gesprekken met de pleegzorgbegeleider wel prima vinden. Ze vinden de gesprekken niet erg doordat dit laat zien dat de pleegzorgbegeleider geïnteresseerd in hen is. Ook geven twee respondenten aan dat zij gewend zijn om af en toe een gesprek te hebben met hun pleegzorgbegeleider. Hierdoor is dit voor hen normaal.

“Ik heb volgens mij niet echt bewust gekozen voor de begeleiding maar meer dat ik hier nog kon blijven.” Pleegkind 2, man.

4.2.1.2 Houding hulpverlener

Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij het belangrijk vinden dat de pleegzorgbegeleider goed met hen kan praten. Dit zorgt ervoor dat de gesprekken fijn verlopen.

“Dat je je niet ongemakkelijk voelt. Nou goed kan praten af en toe grapjes maken dat je gewoon wel kan lachen.” Pleegkind 1, man.

4.2.1.3 Wensen invulling hulpverlening

Vier van de vijf respondenten geven aan dat zij het fijn vinden om betrokken te worden in de pleegzorgbegeleiding. Wanneer er huisbezoeken zijn, willen zij daar dan ook graag bij zijn. Dit omdat het over hen gaat en zij dan liever zelf vertellen hoe het gaat dan dat iemand anders dat voor hen doet.

“Ik houd niet zo van als ik dingen van andere mensen moet horen, dus als ze over mij praat dan ja wil ik er liever wel bij zijn.” Pleegkind 2, man.

Twee van de vier respondenten, die betrokken willen worden bij de pleegzorgbegeleiding, geven aan dat als het niet specifiek om hen ging, ze het niet erg vinden om er niet bij te zijn.

4.2.1.4 Gesprekken over ontwikkeling

Vier van de vijf respondenten hebben met hun pleegzorgbegeleider gesprekken over hoe het met hen gaat. Zij ervaren dit alle vier als iets prettigs. Drie van de respondenten geven aan dat zij dit fijn vinden omdat de pleegzorgbegeleider daardoor interesse toont maar dat het hen niet echt helpend voor hen is.

“Dan toont ze gewoon belangstelling, dat ze geïnteresseerd ook is.” Pleegkind 3, vrouw.

4.2.1.5 Omgang biologische familie

Alle geïnterviewde pleegkinderen regelden al voor hun achttiende zelf het contact met hun biologische familie en krijgen hier geen ondersteuning bij van hun pleegzorgbegeleider. Alle respondenten geven aan dat zij ook geen behoefte hebben aan ondersteuning op dit gebied omdat dit goed verloopt.

“Ik zou niet echt zeggen dat ik steun nodig heb omdat ik ook wel gewend ben dat ik mijn vader niet zo vaak zie en mijn moeder woonde altijd al achter mij. Dus steun zou niet echt nodig zijn.” Pleegkind 5, man.

4.2.1.6 Woonperspectief

Alle vijf de respondenten weten waar ze de komende tijd willen wonen. Drie van de vijf geïnterviewde willen graag op zichzelf gaan wonen. Zij krijgen hier geen ondersteuning bij, van hun pleegzorgbegeleider. Hier hebben zij ook geen behoefte aan, dit omdat ze dit zelf kunnen regelen.

“Het is gewoon mezelf inschrijven op Woonnet. Je moet zelf je dingen regelen, zelf verdienen.” Pleegkind 4, vrouw.

4.2.1.7 Emotioneel onafhankelijk

Drie van de vijf respondenten geven aan dat hun pleegouders hen voornamelijk steunen doordat ze altijd bij hen terecht kunnen. Drie van de vijf respondenten geven aan dat ze nu zelfstandiger zijn dan een paar jaar geleden. Ze kunnen nu zelf beter hun problemen oplossen. Geen van de respondenten geeft aan hier ondersteuning bij te krijgen of willen van hun pleegzorgbegeleider.

“Ik zou niet zeggen dat het per se nodig zou moeten zijn.” Pleegkind 5, man.

4.2.1.8 Sociale contacten

Vier van de vijf geïnterviewde pleegkinderen hebben een relatie of een relatie gehad. Alle vier geven zij aan dat zij hier geen ondersteuning bij krijgen van hun pleegzorgbegeleider en dat zij hier ook

geen behoefte aan hebben. Dit omdat de relatie goed verliep. Zij geven alle vier wel aan dat zij het prima vinden als de pleegzorgbegeleider hier wel naar vraagt.

“Hmm denk het niet. Denk eerder als je die stap gaat zetten om te trouwen dat je het er dan over gaat hebben.” Pleegkind 1, man.

Bij alle respondenten verloopt het contact met vrienden goed. Dit is geen onderwerp in de begeleiding en zij hebben hier ook geen behoefte aan. Dit omdat het goed verloopt.

4.2.1.9 Dagbesteding

Vier van de vijf respondenten gaan naar school en heeft daarnaast een bijbaan of loopt stage. Alle respondenten geven aan dat dit geen onderwerp is in de begeleiding en dat zij hier geen behoefte aan hebben. Bij vier van de respondenten is dit omdat het goed loopt. Eén respondent wil niet dat pleegzorg zich met haar werk bemoeit. Dit omdat ze dat soort dingen zelf wil regelen.

“Ja, ik wil ook niet pleegzorg gaan betrekken zeg maar bij m’n werk. Ja allesbehalve die dingen, dat wil ik echt gewoon gescheiden houden.” Pleegkind 4, vrouw.

4.2.1.10 Praktische zaken

Drie van de vijf respondenten heeft geen hulp nodig bij het regelen van praktische zaken omdat hun pleegouders hen hierbij helpen.

Vier van de vijf pleegkinderen geven aan dat zij slecht met geld om gaan. Ze geven hun geld snel uit en sparen weinig tot niets.

“Sowieso als ik meestal, als ik geld krijg haal ik gelijk kleren ermee en dan is het op. Misschien heb ik nog een tientje over ofzo.” Pleegkind 5, man.

Drie van de vier pleegkinderen, die benoemde slecht met geld om te gaan, geven aan dat zij hier geen ondersteuning voor krijgen van hun pleegzorgbegeleider en hier ook geen behoefte aan hebben. Dit omdat hun pleegouders dit al oppakken. Twee van deze vier pleegkinderen benoemen dat zij zelf met de consequenties van hun gedrag moeten omgaan.

Drie van de vijf respondenten geeft aan dat hun pleegouders helpen met het regelen van praktische zaken en dat zij hierbij geen ondersteuning van de pleegzorgbegeleider nodig hebben.

4.2.2 Pleegouders

4.2.2.1 Ervaring pleegzorg na achttien jaar

Alle vijf de geïnterviewde pleegouders vinden het fijn dat de pleegzorg doorloopt nadat hun pleegkind achttien is geworden en ervaren de pleegzorgbegeleiding als iets positiefs. Dit omdat ze fijn contact hebben met hun pleegzorgbegeleider.

Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij blij zijn met de pleegzorgbegeleiding omdat hun pleegkind vanwege de pleegzorgvergoeding in het pleeggezin kan blijven wonen. Zonder de pleegzorgvergoeding was dit financieel moeilijk geworden.

Bij drie van de vijf respondenten is blij met het doorlopen van de pleegzorgbegeleiding omdat ze op deze manier hulp kunnen krijgen mochten er toch problemen ontstaan rondom de pleegzorgplaatsing. Zij zouden dan advies kunnen vragen aan hun pleegzorgbegeleider.

“Nou ja hij we hebben er (de begeleiding) gewoon niet zo veel mee te maken eigenlijk. Uhh wij hebben als er was is dan kan ik wel bij haar terecht.” Pleegouder 2, vrouw.

4.2.2.2 Houding hulpverlener

Drie van de vijf respondenten vinden het belangrijk dat de communicatie met de pleegzorgbegeleider goed verloopt en dat de pleegzorgbegeleider zijn afspraken na komt.

“Af en toe dan krult het me helemaal buiten boven m’n hoofd en dat ik haar dan kan bellen en dan accepteer ik dat ze in gesprek is of weet ik veel want ze belt me altijd weer terug.” Pleegouder 2, vrouw.

Vier van de vijf respondenten vinden een geïnteresseerde houding belangrijk omdat de pleegzorgbegeleider zo belangstelling toont.

4.2.2.3 Wensen invulling hulpverlening

Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij het belangrijk vinden om zelf ook betrokken te worden bij de pleegzorgbegeleiding. Bij twee van de drie respondenten is dit zodat ze weten wat er speelt bij het pleegkind.

“Hij is toch hier in huis. Vind ik het toch wel belangrijk dat je weet van oké wat er speelt.” Pleegouder 1, vrouw.

Drie van de vijf geïnterviewden benoemen dat de pleegzorgbegeleiding op dit moment niet echt nodig is omdat het goed gaat met hun pleegkind.

4.2.2.4 Opvoedondersteuning

Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij geen opvoedondersteuning krijgen van hun pleegzorgbegeleider en dat dit ook niet nodig is. Dit omdat de opvoeding goed verloopt.

“Nee nee nee nee. Het loopt gelukkig goed dus dat hoef ik niet.” Pleegouder 5, vrouw.

4.2.2.5 Omgaan biologische familie

Vier van de vijf pleegouders geven aan dat hun pleegkind al voor hun achttiende het contact met zijn biologische familie zelf regelde. Hierbij ontvangen de pleegouders geen hulp van hun pleegzorgbegeleider. Vier van de vijf pleegouders hebben hier ook geen behoefte aan omdat het contact goed verloopt.

Pleegouder 3, vrouw, antwoordt op de vraag of contact met de biologische familie van haar pleegkind een onderwerp is in de begeleiding het volgende:

“Nee dat, heb ik er nooit over gehad. Nee want ik, ik vind het gewoon normaal.”

4.2.2.6 Woonperspectief

Drie van de vijf pleegouders geven aan dat hun pleegkind voorlopig in het pleeggezin zal wonen. Dit is geen onderwerp in de pleegzorgbegeleiding en hier hebben zij ook geen behoefte aan. Zij kunnen dit zelf bespreken met hun pleegkind.

*“Dat heb ik ook tegen *naam pleegzorgbegeleider* gezegd. Ja ze mag blijven tot de dag dat zij zelf wil.”* Pleegouder drie, vrouw.

4.2.2.7 Onafhankelijk worden verzorger

Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij hun pleegkind nog bij erg veel dingen ondersteunen en dat het pleegkind nog erg afhankelijk van hen is. Twee van de drie respondenten vertellen dat het pleegkind daar hulp bij krijgt van een andere hulpverlener en niet van de pleegzorgbegeleider. Twee van deze respondenten geeft aan dat dit wel meer een onderwerp in de begeleiding zou mogen zijn. Dit zodat ze advies kunnen krijgen over hoe ze hier het best mee om kunnen gaan.

“Misschien met, met dingen van waar ik zeg van: ik heb het zo en zo gedaan en hebben jullie daar adviezen in, hebben jullie daar routes in?” Pleegouder 4, vrouw.

4.2.2.8 Dagbesteding

Vier van de vijf pleegouders geven aan dat hun pleegkind dagbesteding heeft en dit goed verloopt. Bij drie van de vijf pleegouders is dit geen onderwerp in de begeleiding en hebben zij hier ook geen behoefte aan. Dit omdat het volgen van dagbesteding goed gaat.

“Dit is dan zijn examenjaar dus nu gaat hij dan gewoon naar school ja . . . dat gaat goed.” pleegouder 1, vrouw.

4.2.2.9 Sociale contacten

Vier van de vijf respondenten geven aan dat hun pleegkind een relatie heeft of gehad heeft. Hiervan was dit bij de helft een onderwerp dat besproken werd met de pleegzorgbegeleider.

Vier van de vijf respondenten geven aan dat zij geen behoefte hebben aan ondersteuning bij de relatie van hun pleegkind, dit omdat er geen problemen waren rondom de relatie.

“Nee hoor, want dat gaat dat gaat heel goed . . . daarin zijn we wel erg open geweest en heeft daar wel heel open over gesproken.” Pleegouder 4, vrouw.

Vier van de vijf pleegouders geven aan dat het contact met de vrienden van hun pleegkind goed verloopt. Dit is geen onderwerp in de pleegzorgbegeleiding en dit is ook niet nodig.

4.2.2.10 Praktische zaken

Vier van de vijf geïnterviewde pleegouders geven aan dat hun pleegkind moeite heeft met het omgaan met geld. Hun pleegkind geeft geld snel uit en heeft moeite met sparen.

“Binnen een dag op. Geloof me nou maar binnen een dag is het op.” Pleegouder 5, vrouw.

Drie van de vijf respondenten geven aan dat dit momenteel geen onderwerp is tijdens de pleegzorgbegeleiding en dat zij hier ook geen behoefte aan hebben. Bij twee van de drie respondenten is dit omdat zij hun pleegkind hier zelf mee helpen.

4.2.3 Pleegzorgbegeleiders

4.2.3.1 Ervaring pleegzorg na achttien jaar

Vier van de vijf respondenten geven aan dat ze nog zoekende zijn naar de manier waarop de begeleiding ingevuld moet worden. Drie van de vijf respondenten benoemen daarbij dat ze nog theoretische kennis missen als het gaat om hulpverlening tussen de 18 en de 21 jaar. Onderwerpen waarover zij meer kennis zouden willen hebben zijn hoe ze moeten omgaan met de privacy van het pleegkind, de hulpverleningsmogelijkheden bij pleegkinderen boven de achttien en vragen rondom de verplichte checklists bij deze doelgroep.

Alle pleegzorgbegeleiders geven aan dat op dit moment hun zaken met pleegkinderen boven de achttien rustig verlopen. Dit doordat er weinig crisissen zijn, er weinig problemen zijn rondom de plaatsing en de pleeggezinnen weinig hulpvragen hebben.

“Ik ervaar het nu nog als uhh als rustig en dat had ik ook wel verwacht uhhm meestal uhm als ik als ik vroeger afsloot hè rond achttien jaar waren er ook geen vragen.” pleegzorgbegeleider 1, vrouw.

4.2.3.2 Houding hulpverleners

Vier van de vijf geïnterviewde pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij het belangrijk vinden om een gelijkwaardige houding te hebben bij het begeleiden van pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Dit omdat er nu hulpverlening wordt gegeven aan een volwassenen. Daarnaast vinden alle respondenten het belangrijk om de hulpverlening af te stemmen op de vragen vanuit het pleegkind en de pleegouders. Twee respondenten vinden dit belangrijk omdat de hulpverlening in een vrijwillig kader is.

“Mijn houding. Ja ja gewoon respectvol gelijkwaardig ook, het zijn toch wel jongvolwassenen.” Pleegzorgbegeleider 3, vrouw.

4.2.3.3 Vormgeven hulpverlening na achttien jaar

Alle vijf de respondenten geven aan dat ze het belangrijk vinden dat de jongeren bij de huisbezoeken aanwezig zijn en dat vrijwel alle gesprekken met zowel het pleegkind als een van de pleegouders plaatsvinden. Dit omdat zij beide begeleid moeten worden. Alle respondenten geven aan dat, wanneer pleegouders daarom vragen, ze wel een gesprek willen alleen met de pleegouders. Twee respondenten vinden dat er hiervoor toestemming van het pleegkind moet zijn. Dit omdat het pleegkind nu boven de achttien is en hier dus toestemming voor moet geven.

*“Ik zou wel, als pleegouders vragen kom je een keer zonder dat zij er is, zal ik wel zeggen van uhh laat, stellen we *naam pleegkind* wel even van op de hoogte.”* Pleegzorgbegeleider 2, vrouw.

Drie van de vijf respondenten geven aan dat ze zoekende zijn in de invulling van de pleegzorgbegeleiding. Bij twee respondenten is dit voornamelijk in de balans vinden tussen hulpverlening bieden aan het pleegkind en hulpverlening bieden aan de pleegouders.

Drie van de vijf hulpverleners geven aan dat ze het fijn zouden vinden om met collega's te bespreken hoe zij de hulpverlening bij pleegkinderen vanaf achttien jaar vormgeven.

4.2.3.4 Wegvallen jeugdbeschermer

Vier van de vijf respondenten geven aan dat het in sommige situaties lastig kan zijn dat de jeugdbeschermer niet meer betrokken is. Bij drie van deze respondenten is dit omdat het fijn was om met de jeugdbeschermer te kunnen overleggen en zij deze samenwerking missen. Daarnaast geven twee respondenten aan dat dit is vanwege het regelen van praktische zaken en doordat de jeugdbeschermer meer macht uitstraalt en dat zij dit missen.

Drie van de vijf respondenten geven aan dat ze de jeugdbeschermer nu niet missen maar vragen zich wel af hoe de hulpverlening zou verlopen als er meer problemen in het gezin zijn omdat er geen sprake meer is van een dwangmatig kader.

“Het lijkt me in andere zaken echt wel lastig dat je niet een aanspreekpunt hebt die ook de middelen heeft en wat te zeggen heeft.” Pleegzorgbegeleider 2, vrouw.

4.2.3.5 Opvoedondersteuning

Vier van de vijf respondenten geven aan dat er nauwelijks meer sprake is van opvoedondersteuning rondom de begeleiding van pleegkinderen boven de achttien. Dit omdat de pleegouder het pleegkind dan al kennen en weten hoe zij met hun gedrag om moeten gaan. Alle respondenten geven aan tevreden te zijn over de manier waarop zij de opvoedondersteuning vormgeven bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

“Soms woont een kind er al jaren, ja die weten wel hoe het werkt met dat kind ... opvoedondersteuning is vrij minimaal na het achttiende jaar.” Pleegzorgbegeleider 4, vrouw.

4.2.3.6 Woonperspectief

Alle respondenten besteden in de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen boven de achttien aandacht aan het woonperspectief van pleegkinderen en vinden dit ook belangrijk. Dit omdat het belangrijk is dat het duidelijk is waar het pleegkind de komende tijd gaat wonen.

Drie van de vijf respondenten weten niet precies waar ze jongeren het best kunnen aanmelden zodat ze zo snel mogelijk een woning kunnen vinden. Hiervoor zouden twee respondenten meer handvatten willen krijgen.

“Een jongere heeft wel aangegeven dat hij op zichzelf wil. Dat is wel een zoektocht van wat is er mogelijk in die gemeente. En daar ben je zelf ook niet echt in thuis zeg maar . . . dus daar zal ik als begeleider wel wat meer tools uhh voor willen.” Pleegzorgbegeleider 3, vrouw.

4.2.3.7 Onafhankelijk worden verzorger

Alle geïnterviewde pleegzorgbegeleiders vinden het belangrijk om aandacht te besteden aan zelfstandig worden van pleegkinderen boven de achttien. Dit omdat zij uiteindelijk moeten leren om zelfstandig te worden. Drie van de vijf respondenten doet dit door te bespreken wat de jongere al zelfstandig kan en dit te stimuleren. Drie van de vijf respondenten werkt hier al vanaf een jongere leeftijd naartoe waardoor er, wanneer een pleegkind achttien jaar wordt, op dat gebied niet veel veranderd.

“Het is allemaal van: ik kan toch niks, ik kan niks bladiebladiebla en doordat je zelf dingetjes doet denk je hè moet je kijken wat ik allemaal kan.” Pleegzorgbegeleider 1, vrouw.

4.2.3.8 Sociale contacten

Alle geïnterviewde pleegzorgbegeleiders vinden het belangrijk om zicht te hebben op de sociale contacten van pleegkinderen boven de achttien en besteden hier, door het te bespreken, aandacht aan in de begeleiding. Dit omdat het belangrijk is om zicht te hebben op met wie het pleegkind omgaat en of het een netwerk heeft om op terug te vallen.

Alle pleegzorgbegeleiders vinden het belangrijk om aandacht te besteden aan de relaties van de pleegkinderen. Voor vier van de vijf respondenten is dit omdat pleegkinderen kwetsbare jongeren zijn die gevoeliger zijn voor bijvoorbeeld loverboy problematiek. Door hun relatie te bespreken krijgen zij meer zicht op de kwaliteit van de relatie.

“Maar het zijn natuurlijk wel over het algemeen beschadigde kinderen. Die soms ook niet het beste voorbeeld hebben gehad van hun ouders hoe ze met elkaar omgingen dus ze zijn wel extra kwetsbaar in relaties.” Pleegzorgbegeleider 4, vrouw.

4.2.3.9 Contact biologische familie

Vier van de vijf pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij het verloop van het contact met de biologische familie van pleegkinderen boven de achttien bespreken en dit ook belangrijk vinden. Bij één pleegzorgbegeleider is er geen sprake van contact met de biologische familie waardoor zij dit niet bespreekt. Bij alle pleegzorgbegeleiders die het contact met biologische familie bespreken verloopt het contact met de biologische familie goed.

Drie van de vijf pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij nog wel sturen in het contact met de biologische familie. Echter zijn ze zich er wel van bewust dat het uiteindelijk aan het pleegkind is om te beslissen hoeveel contact er met de biologische familie is.

“Ik wil wel weten hoe vaak ze gaat en dan kan ik misschien nog een beetje bijsturen. Maar ze moet daar zelf over beslissen.” Pleegzorgbegeleider 5, vrouw.

4.2.3.10 Dagbesteding

Vier van de vijf respondenten geven aan dat zij in hun caseload geen problemen signaleren met betrekking tot het volgen van dagbesteding. Vijf van de vijf pleegzorgbegeleiders benoemen dat ze het belangrijk vinden dat pleegkinderen dagbesteding hebben en dat dit, wanneer dit niet aanwezig is, een belangrijk onderwerp in de begeleiding zou zijn. Dit omdat je zonder dagbesteding snel op het verkeerde pad raakt.

“Als je op je achttiende al thuis zit nou dat is echt het ergste ongeveer wat kan gebeuren.” pleegzorgbegeleider 3, vrouw.

4.2.3.11 Praktische zaken

Alle geïnterviewde pleegzorgbegeleiders geven aan dat ze het belangrijk vinden om te bespreken hoe het pleegkind met geld omgaat en hier nu ook aandacht aan besteden in de begeleiding.

Drie van de vijf geïnterviewde pleegzorgbegeleiders benoemen dat de mate waarin ze het pleeggezin ondersteunen bij praktische zaken afhangt van pleegouders. Wanneer zij het gevoel hebben dat het pleeggezin het zelf kan besteden ze hier weinig aandacht aan in de begeleiding. Drie van de vijf respondenten geeft echter wel aan dat ze wel altijd controleren of de belangrijke praktische zaken zoals studiefinanciering en verzekeringen geregeld zijn.

Ook geven drie van de vijf respondenten aan dat ze het belangrijk vinden om pleegkinderen te stimuleren om zoveel mogelijk zelf te regelen zodat zij leren om dit zelfstandig te doen.

“Ik neem mijn computer mee en die gaan we openen op de studiefinancieringssite van dan komen ze daar niet uit en dan begeleid ik ze daar mee . . . anders komt het niet van de grond.”

Pleegzorgbegeleider 1, vrouw.

5. Conclusies

Dit hoofdstuk beantwoordt de onderzoeksvraag en de deelvragen van dit onderzoek. De antwoorden zijn gebaseerd op de resultaten van het veldwerk, welke worden beschreven in hoofdstuk 4 van dit onderzoeksrapport.

5.1 Antwoorden op de deelvragen

5.1.1 Welke ervaringen hebben pleegkinderen van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Er kan geconcludeerd worden dat pleegkinderen pleegzorg na hun achttiende niet laten doorlopen vanwege de pleegzorgbegeleiding. Het grootste gedeelte van de pleegkinderen kiest ervoor om pleegzorg te laten door lopen zodat zij in het pleeggezin kunnen blijven wonen. Daarnaast is de pleegzorgvergoeding een belangrijke reden om ervoor te kiezen om pleegzorg door te laten lopen tot hun 21ste.

Ook blijkt uit het veldwerk dat pleegkinderen zelf weinig behoefte hebben aan pleegzorgbegeleiding. Pleegkinderen geven aan dat zij de pleegzorgbegeleiding niet echt nodig hebben. Zij ervaren de gesprekken die zij met hun pleegzorgbegeleider hebben over hoe zij zich ontwikkelen echter wel als fijn. Voornamelijk omdat dit laat zien dat de pleegzorgbegeleider geïnteresseerd in hen is. Daarnaast kan er geconcludeerd worden dat pleegkinderen, naar hun idee, weinig ondersteuning van hun pleegzorgbegeleider krijgen. Het merendeel van de pleegkinderen geeft namelijk aan dat zij geen ondersteuning krijgen op het gebied van praktische zaken, dagbesteding, vrienden, relaties, onafhankelijk worden van hun verzorger, financiën, hun woonperspectief en de omgang met hun biologische familie.

5.1.2 Welke wensen hebben pleegkinderen van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

De conclusie is dat pleegkinderen tussen de 18 en de 21 weinig behoefte hebben aan ondersteuning van hun pleegzorgbegeleider. Het merendeel van de pleegkinderen geeft aan dat zij geen behoefte aan ondersteuning hebben op het gebied van praktische zaken, dagbesteding, vrienden, relaties, onafhankelijk worden van hun verzorger, financiën, hun woonperspectief en de omgang met hun biologische familie.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat pleegkinderen graag betrokken willen worden bij de pleegzorgbegeleiding. Wanneer er gesprekken zijn met de pleegzorgbegeleider wil het merendeel van de pleegkinderen hierbij zijn. Vooral als de gesprekken specifiek over hen gaan, vinden ze dit belangrijk.

Een belangrijke vaardigheid van een pleegzorgbegeleider vinden zij dat hij goed met hen kan praten.

5.1.3 Welke ervaringen hebben pleegouders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Uit de resultaten blijkt dat pleegouders de pleegzorgbegeleiding als iets positiefs ervaren. Zij vinden het dan ook fijn dat pleegzorg doorloopt nadat hun pleegkind achttien is geworden. Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat dit is omdat ze dan iemand hebben om op terug te vallen mochten er toch problemen komen rondom de pleegzorgplaatsing. Daarnaast zorgt de pleegzorgvergoeding ervoor dat het pleegkind in het pleeggezin kan blijven wonen en nog niet op zichzelf hoeft te gaan wonen.

Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat pleegouders, naar hun idee, weinig ondersteuning krijgen van hun pleegzorgbegeleider. Zij geven aan geen ondersteuning te krijgen op de gebieden opvoedondersteuning, omgaan met de biologische familie van hun pleegkind, woonperspectief, het onafhankelijk worden van het pleegkind van hun pleegouders, dagbesteding, sociale contacten, relaties en praktische ondersteuning.

5.1.4 Welke wensen hebben pleegouders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

De conclusie die getrokken kan worden vanuit de resultaten is dat pleegouders weinig behoefte hebben aan ondersteuning van hun pleegzorgbegeleider. Het merendeel van de respondenten geeft namelijk aan dat pleegzorgbegeleiding in hun gezin op het moment niet nodig is. Dit omdat het goed gaat met hun pleegkind en er geen problemen zijn rondom de pleegzorgplaatsing. Daarnaast geeft het merendeel van de respondenten aan dat zij geen behoefte hebben aan opvoedondersteuning of ondersteuning bij het omgaan met biologische ouders van het pleegkind, het woonperspectief, dagbesteding, relaties van hun pleegkind, sociale contacten of praktische zaken.

Uit het veldwerk blijkt wel dat het merendeel van de pleegouders die bij hun pleegkind problemen ziet bij het onafhankelijk worden van zijn verzorger hier hulp bij zou willen.

Er kan geconcludeerd worden dat pleegouders het belangrijk vinden dat de communicatie met hun pleegzorgbegeleider prettig verloopt en dat de pleegzorgbegeleider de gemaakte afspraken na komt. Daarnaast vinden pleegouders het fijn als de pleegzorgbegeleider een geïnteresseerde houding heeft en belangstelling toont.

Uit de resultaten blijkt dat pleegouders het belangrijk vinden om betrokken te worden bij de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Dit omdat ze op deze manier weten wat er speelt rondom hun pleegkind.

5.1.5 Welke ervaringen hebben pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Er kan geconcludeerd worden dat pleegzorgbegeleiders de pleegzorgbegeleiding vanaf achttien jaar tot nu toe als rustig ervaren maar dat zij zich wel afvragen hoe zij moeten handelen als zij een zaak hebben waar meer problemen spelen. Alle pleegzorgbegeleiders geven namelijk aan dat zij de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen vanaf achttien jaar als rustig ervaren. Dit komt doordat de zaken die zij hebben stabiel zijn en er weinig hulpvragen zijn. Echter geeft het merendeel van de respondenten aan dat ze het wel lastig vinden om in te schatten hoe ze moeten handelen wanneer het niet goed loopt bij een pleegkind van achttien jaar of ouder. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat er geen sprake meer kan zijn van een dwangmaatregel.

Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat pleegzorgbegeleiders zoekende zijn naar de manier waarop zij de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar het best kunnen vormgeven. Ze missen vooral theoretische kennis over pleegzorg bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Zij zouden meer kennis willen hebben over hoe ze moeten omgaan met de privacy van het pleegkind, hulpverleningsmogelijkheden bij pleegkinderen boven de achttien en ze hebben vragen over de verplichte checklists bij deze doelgroep.

Er kan geconcludeerd worden dat pleegzorgbegeleiders het niet meer nodig vinden om opvoedondersteuning te geven in pleeggezinnen met een pleegkind vanaf achttien jaar.

Uit de resultaten blijkt dat er veel onderwerpen zijn die pleegzorgbegeleiders aanbod laten komen tijdens de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Pleegzorgbegeleiders geven namelijk aan dat zij het belangrijk vinden om aandacht te besteden aan het woonperspectief van pleegkinderen, het onafhankelijk worden van het pleegkind van de verzorger, sociale contacten, relaties van pleegkinderen, contact met de biologische familie van het pleegkind, sociale contacten en praktische zaken.

Op dit moment besteden pleegzorgbegeleiders in de begeleiding geen aandacht aan de dagbesteding van pleegkinderen. Dit omdat dat goed verloopt in de pleeggezinnen met pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

5.1.6 Welke wensen hebben pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Uit de resultaten blijkt dat er veel onderwerpen zijn die, volgens pleegzorgbegeleiders, belangrijk zijn om aandacht aan te besteden bij de pleegzorgbegeleiding van pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Pleegzorgbegeleiders vinden het namelijk belangrijk om in de begeleiding aandacht te besteden aan het woonperspectief, het onafhankelijk worden van het pleegkind van zijn pleegouders, sociale contacten, relaties, contact met de biologische familie en praktische zaken zoals financiën en verzekeringen. Wanneer dit niet aanwezig is vinden pleegzorgbegeleiders het ook belangrijk om aandacht te besteden aan de dagbesteding van pleegkinderen.

Uit de resultaten blijkt dat pleegzorgbegeleiders het bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar belangrijk vinden om een respectvolle en gelijkwaardige houding ten opzichte van het pleegkind te hebben. Daarnaast blijkt dat pleegzorgbegeleiders het belangrijk vinden om de hulpverlening af te stemmen op de behoefte van de pleegkinderen en hun pleegouders.

Uit het veldwerk blijkt dat pleegzorgbegeleiders het belangrijk vinden om zowel pleegouders als pleegkinderen te betrekken bij de pleegzorgbegeleiding. Zij voeren bijna alle gesprekken met zowel het pleegkind als de pleegouders.

Er kan geconcludeerd worden dat pleegzorgbegeleiders behoefte hebben aan meer kennis rondom onderwerpen die aanbod komen bij pleegzorg tussen de 18 en de 21 jaar. Daarnaast zouden pleegzorgbegeleiders het fijn vinden om te overleggen met collega's over hoe zij de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en 21 jaar vormgeven.

5.2 Antwoord op de onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek luidt: Welke ervaringen en wensen hebben pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders van Enver omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding voor pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar?

Er kan geconcludeerd worden dat het merendeel van de pleegouders en pleegkinderen er niet voor kiest om de pleegzorg te laten doorlopen na achttien jaar vanwege de pleegzorgbegeleiding. Zowel pleegouders als pleegkinderen geven aan dat zij de begeleiding niet echt nodig hebben. Een belangrijke reden waarom zij ervoor kiezen om de pleegzorg te laten doorlopen is de pleegzorgvergoeding, deze zorgt ervoor dat het pleegkind in het pleeggezin kan blijven wonen. Pleegouders geven aan dat zij het daarnaast fijn vinden om iemand te hebben om op terug te vallen mochten er toch problemen ontstaan.

Pleegouders en pleegkinderen ervaren de pleegzorgbegeleiding wel als iets positief en vinden het fijn om gesprekken te hebben met de pleegzorgbegeleider.

De conclusie is dat zowel pleegouders als pleegkinderen weinig onderwerpen hebben waar zij ondersteuning bij krijgen of willen krijgen van hun pleegzorgbegeleider. Pleegzorgbegeleiders geven echter aan dat er veel onderwerpen zijn waar zij in de begeleiding van pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar aandacht aan besteden. Zij vinden het ook belangrijk om aandacht te besteden aan deze onderwerpen. Dat pleegouders en pleegkinderen weinig behoefte hebben aan ondersteuning is wel terug te zien in dat pleegzorgbegeleiders aangeven dat, de gezinnen met pleegkinderen boven de achttien die zij begeleiden, rustige zaken zijn.

Zowel pleegouders als pleegkinderen willen graag betrokken worden bij de pleegzorgbegeleiding. Pleegzorgbegeleiders vinden het ook belangrijk dat zowel het pleegkind als de pleegouders betrokken worden in de begeleiding.

Pleegzorgbegeleiders geven aan dat zij nog zoekende zijn naar de invulling van de pleegzorgbegeleiding tussen de 18 en de 21 jaar. Zij hebben behoefte aan het uitwisselen van ervaringen met collega's en aan het uitbreiden van hun kennis over onderwerpen die bij deze doelgroep aanbod komen. Daarnaast vragen zij zich af hoe ze zouden moeten handelen wanneer het niet goed gaat in het pleeggezin bij een pleegkind vanaf achttien jaar.

6. Discussie

Dit hoofdstuk is de discussie. Hierin worden de resultaten van het onderzoek vergeleken met de bestaande literatuur die in het theoretisch kader beschreven staat. Daarnaast wordt de betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid van het onderzoek toegelicht en wordt het onderzoekproces en het onderzoeksgedrag beschreven.

6.1 Methodische discussie

Over het algemeen is de uitvoering van het onderzoek voorspoedig verlopen. Zoals in paragraaf 4.1 staat beschreven verliep het vinden van respondenten voor de respondentengroepen pleegouders en pleegkinderen lastiger dan verwacht. Ook toen de vraag naar respondenten Enver Pleegzorg breed, in plaats van binnen team CKL-BAR Midden Holland, uitgezet was, kostte het veel tijd om beschikbare respondenten te vinden en een afspraak met hen te maken. Hierdoor heeft het verzamelen van de resultaten meer tijd in beslag genomen dan van tevoren gepland. Echter was de planning ruim gemaakt en ging het schrijven van het onderzoeksverslag sneller dan ingepland. Hierdoor was het onderzoeksverslag ruim voor de deadline klaar.

6.1.1 Betrouwbaarheid

Doordat het onderzoek kleinschalig is, wordt de betrouwbaarheid van de resultaten verlaagd. De betrouwbaarheid van dit onderzoek is door verschillende interventies verhoogd.

Allereerst is er gebruik gemaakt van peerfeedback, een andere vierdejaars student Social Work heeft het onderzoeksverslag gelezen en voorzien van feedback. Ook heeft de opdrachtgever feedback gegeven op het onderzoeksverslag. Doordat meerdere mensen hebben meegekeken in het onderzoeksproces is de kans op het trekken van de verkeerde conclusies verkleind. Dit verhoogt de betrouwbaarheid.

De betrouwbaarheid van het onderzoek is ook verhoogd doordat alle interviews op dezelfde manier zijn uitgewerkt en gecodeerd.

6.1.2 Validiteit

Dit onderzoek is kleinschalig, dit heeft een negatief effect op de validiteit. Daarom zijn er verschillende interventies gepleegd om de validiteit te verhogen.

Bij elke respondentengroep is er gebruik gemaakt van vrijwel dezelfde topics. Daarnaast is er bij elk interview gebruik gemaakt van dezelfde vragenlijst. Alle interviews met pleegzorgbegeleiders hebben plaatsgevonden in hetzelfde kantoor. De interviews bij pleegouders en pleegkinderen hebben plaatsgevonden bij de respondent thuis. Hierdoor is de invloed die de omgeving heeft op de antwoorden van de respondent verkleind waardoor de validiteit is verhoogd.

De validiteit van het onderzoek is ook verhoogd doordat er tijdens het afnemen van de interviews gebruik is gemaakt van verschillende gesprekstechnieken. Er is doorgevraagd op de antwoorden van de respondent. Daarnaast zijn de gegeven antwoorden regelmatig samengevat en is er gevraagd of de gegeven samenvatting klopte. Hierdoor is de kans op sociaal wenselijke antwoorden verkleind en is de kans op het verkeerd interpreteren van de antwoorden minder groot.

Pleegzorgbegeleiders, pleegouders en pleegkinderen konden alleen geïnterviewd worden wanneer zij hiertoe bereid waren. Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat pleegkinderen en pleegouders weinig wensen hebben omtrent de invulling van de pleegzorgbegeleiding omdat zij weinig hulpvragen hebben. Het is mogelijk dat de pleegouders en pleegkinderen die wel veel hulpvragen hebben minder snel bereid zijn om mee te werken aan het onderzoek. Echter blijkt uit het onderzoek dat ook de pleegzorgbegeleiders hun zaken met pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar als rustig ervaren. Dit bevestigt de conclusie dat pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar en pleegouders van pleegkinderen van 18 tot 21 jaar weinig hulpvragen hebben.

Er hebben alleen pleegouders en pleegkinderen waarbij sprake was van netwerkpleegzorg deelgenomen aan het onderzoek. Dit omdat er geen pleegkinderen en pleegouders waarbij sprake was van bestandspleegzorg, bereid waren om deel te nemen aan het onderzoek. Dit kan ervoor

zorgen dat de resultaten van het onderzoek minder representatief zijn voor pleegkinderen en pleegouders waarbij er sprake is van bestandspleegzorg.

Daarnaast zijn voor de respondentgroep pleegouders alleen pleegmoeders geïnterviewd. Doordat er alleen maar pleegmoeders geïnterviewd zijn is het mogelijk dat de resultaten voor de respondentengroep pleegouders minder representatief zijn voor pleegvaders dan voor pleegmoeders. Dit had voorkomen kunnen worden door vaker aan te geven dat de voorkeur was om de pleegvader te interviewen.

Tijdens de interviews is ook gevraagd naar hoe pleegouders en pleegkinderen de pleegzorgbegeleiding ervaren. Doordat de interviews zijn afgenomen door een stagiaire pleegzorgbegeleider is de kans aanwezig dat respondenten het moeilijk vonden om eerlijk antwoord te geven. Dit vergroot de kans op sociaal wenselijke antwoorden. Door voorafgaand aan het interview aan te geven dat de interviews anoniem worden verwerkt en dat de antwoorden niet gedeeld zullen worden met de pleegzorgbegeleider is de kans hierop verkleind. Daarnaast is er voorafgaand aan het interview benoemd dat het juist helpend is wanneer de respondent eerlijke en, wanneer nodig, kritische antwoorden geeft.

6.1.3 Bruikbaarheid

Uit het onderzoek blijkt dat pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar en hun pleegouders weinig hulpvragen hebben. Hierdoor is de conceptuele bruikbaarheid van het onderzoek hoog. De conclusies van het onderzoek kunnen namelijk vragen bij de lezer gaan oproepen over waarom er is gekozen om pleegzorg door te laten lopen tot 21 jaar en wat het doel moet zijn van de pleegzorgbegeleiding. Dit kan leiden tot discussie.

Het onderzoek is ook instrumenteel bruikbaar doordat het een uitspraak doet over de invulling van de hulpverlening rondom pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Dit kan invloed hebben op de manier waarop pleegzorgbegeleiders de begeleiding rondom deze groep pleegkinderen vormgeven.

6.2 Inhoudelijke interpretatie van de conclusies

In het theoretisch kader staat beschreven dat negentienjarige oud-pleegkinderen, vergeleken met de algemene populatie, twee keer zo vaak niet genoeg geld hebben (Courtney, 2009). Dit komt overeen met de resultaten van dit onderzoek waaruit blijkt dat het merendeel van de pleegkinderen aangeeft niet goed met geld om te kunnen gaan.

In paragraaf 2.5.1 staat beschreven welke houding jongeren belangrijk vinden bij een hulpverlener. Jongeren vinden het onder andere belangrijk dat de hulpverlener goed naar hen luistert en hen betreft bij de hulpverlening (Noordegraaf & Vierwind, 2013; Verheijden, 2015). Dit komt overeen met de conclusies van het onderzoek. Echter staan er in het theoretisch kader nog meer belangrijke eigenschappen beschreven, onder andere inlevingsvermogen, transparantie, afspraken nakomen en doelgerichtheid. Deze eigenschappen komen niet naar voren uit de resultaten van het onderzoek. Dit zou kunnen komen doordat de jongeren de vraag over dit onderwerp lastig vonden. Door niet één vraag maar meerdere vragen over dit onderwerp te stellen was de kans op een ruimer antwoord met meer genoemde eigenschappen groter geweest.

In het theoretisch kader staan de vijf taken van een pleegzorgbegeleider beschreven (Nederlands Jeugdinstituut, 2013). Eén van deze taken is het ondersteunen van pleegouders bij de opvoeding van hun pleegkind. Uit het onderzoek blijkt dat zowel pleegouders als pleegzorgbegeleiders aangeven geen opvoedondersteuning te krijgen of geven en dit ook niet nodig vinden. Door meerdere pleegzorgbegeleiders werd benoemd dat pleegouders, wanneer hun pleegkind achttien is, meestal hun pleegkind begrijpen en weten hoe ze met het gedrag van hun pleegkind om moeten gaan. Dit zou kunnen verklaren waarom er vrijwel geen sprake is van opvoedondersteuning bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat pleegkinderen en pleegouders weinig wensen en hulpvragen hebben met betrekking tot de invulling van de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Zij hebben voornamelijk gekozen om pleegzorg te laten doorlopen zodat

het pleegkind in het pleeggezin kan blijven. Dit komt overeen met een van de redenen waarom ervoor is gekozen om pleegzorg te laten doorlopen tot 21 jaar. In het theoretisch kader staat namelijk beschreven dat er is gekozen om pleegzorg door te laten lopen tot 21 jaar om verschillende redenen. Een van deze redenen is dat pleegkinderen op deze manier langer in het pleeggezin kunnen blijven wonen (Nederlands Jeugdinstituut, 2018).

Opvallend in de conclusies van het onderzoek is dat pleegkinderen en pleegouders aangeven weinig onderwerpen te bespreken in de pleegzorgbegeleiding. Dit terwijl pleegzorgbegeleiders aangeven dat zij aan veel onderwerpen aandacht besteden in de pleegzorgbegeleiding. Het zou kunnen dat de pleegzorgbegeleiders van de geïnterviewde pleegouders en pleegkinderen deze onderwerpen niet bespreekt. Dit omdat de pleegzorgbegeleiders die geïnterviewd zijn niet per se de pleegzorgbegeleiders van de geïnterviewde pleegkinderen en pleegouders waren. Echter zou het ook kunnen dat pleegouders en pleegkinderen niet altijd door hebben dat de pleegzorgbegeleider vaak naar deze onderwerpen vraagt en dat deze dus toch, onbewust, worden besproken.

6.3 Contact met de opdrachtgever

Het contact met de opdrachtgever is prettig verlopen. Vooral in de beginfase van het onderzoek was het fijn om regelmatig contact te hebben met de opdrachtgever over de probleemstelling. Hierdoor heb ik een onderzoeksvraag kunnen formuleren die aansluit bij de problemen in het werkveld. Ook tijdens het uitvoeren van het onderzoek heb ik regelmatig even kunnen sparren over het verloop van het onderzoek. Doordat degenen die mij vanuit Enver begeleiden bij het onderzoek tevens mijn praktijkbegeleiders zijn was hier regelmatig de ruimte voor. Ook heb ik meerdere keren onderdelen van het onderzoeksvoorstel of onderzoeksrapport tussendoor opgestuurd naar de opdrachtgever. Op deze stukken heb ik nuttige feedback ontvangen. Bijlage drie bevat de feedback van de opdrachtgever.

6.4 Onderzoeksproces en onderzoeksgedrag

Het uitvoeren van een afstudeeronderzoek was iets waar ik, zoals velen, niet naar uit keek tijdens mijn opleiding. De onderzoeksvakken die ik in de loop van de opleiding heb gevolgd spraken mij, in tegenstelling tot mijn stages en de meer praktijkgerichte vakken, niet zo aan. Daarnaast verliep het onderzoek dat ik met een aantal medestudenten tijdens projectmanagement uitvoerde erg moeizaam. Dit zorgde ervoor dat ik mij zorgen ging maken over hoe het afstudeeronderzoek ging verlopen.

Ik ben blij dat ik kan zeggen dat het uitvoeren van mijn afstudeeronderzoek mij is meegevallen. Ondanks dat onderzoek niet mijn favoriete onderdeel van de opleiding blijft, heb ik er veel van geleerd en is het onderzoeksproces spoedig verlopen. Hierbij hielp het dat ik al snel een onderwerp had dat ik interessant vond en waarvan collega's aangaven dat zij zich herkenden in de probleemstelling. Hierdoor heb ik tijdens het doen van het onderzoek het gevoel gehad dat ik dit niet alleen maar deed om mijn diploma te behalen maar ook om pleegkinderen, pleegouders en pleegzorgbegeleiders te helpen.

Een onderdeel van het onderzoeksproces dat ik erg lastig vond was het schrijven van het theoretisch kader. Ik vond het lastig om bestaande literatuur die aansloot bij het onderzoek te vinden. Daarnaast heb ik een groot gedeelte van het theoretisch kader moeten herschrijven. Dit omdat ik vanuit de eerste versie van het theoretisch kader geen vragen kon opstellen die zouden leiden tot het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Dit heeft veel tijd gekost.

Het behalen van een goed cijfer voor mijn onderzoeksvoorstel gaf mij meer vertrouwen in mijn eigen onderzoeksvaardigheden. Hierdoor ben ik zelfverzekerder begonnen aan het uitvoeren van het onderzoek en werd de stress voor het afstudeeronderzoek wat minder.

Door het afnemen van de interviews heb ik niet alleen de resultaten uit het onderzoek verkregen maar ook veel geleerd wat ik bij andere dingen dan onderzoek kan gebruiken. Zo heb ik mijn gespreksvaardigheden verbeterd. Ik merkte dat ik bij de eerste interviews het lastig vond om het interview te leiden en te zorgen dat er niet te veel over, voor het onderzoek, niet relevante

onderwerpen werd gepraat. Naarmate het interviewen vorderde, ging dit beter.

Bij de interviews met de pleegkinderen en een deel van de pleegouders kreeg ik erg korte antwoorden. Wanneer ik hier op doorvroeg vonden zij het lastig om uit te leggen waarom ze iets vonden. Tijdens het transcriberen van de interviews viel het mij op dat ik in dit soort situaties sneller suggestieve vragen ging stellen. Dit heb ik als aandachtspunt meegenomen bij het afnemen van de rest van de interviews.

Tijdens het schrijven van het onderzoeksverslag vond ik het erg lastig om de resultaten en conclusies binnen het aantal pagina's dat is toegestaan te schrijven. In het onderzoek waren er drie respondentengroepen. Ik heb dan ook vijftien interviews afgenomen. Hierdoor was er veel informatie die ik wilde beschrijven in de resultaten. Naar mijn idee had ik, wanneer ik de resultaten nog uitgebreider had kunnen beschrijven, meer diepgang kunnen brengen in de resultaten van de topics.

Tijdens het onderzoek heb ik me opgesteld als een kritische onderzoeker. Ik heb doorgevraagd op de antwoorden die de respondenten gaven zodat er een duidelijk antwoord gevormd werd. Daarnaast heb ik zorgvuldig gekeken naar de resultaten en deze zo duidelijk mogelijk geprobeerd te beschrijven.

De pleegzorgbegeleiders van de pleegkinderen en pleegouders die ik heb geïnterviewd waren ervan op de hoogte dat ik een cliënt van hen ging interviewen. Daardoor is er regelmatig gevraagd naar de inhoud van de interviews. Hier heb ik altijd op geantwoord dat de interviews vertrouwelijk zijn en dat ik de informatie niet deel. Hierdoor ben ik zorgvuldig met de informatie om gegaan.

Ik denk dat het onderzoek geen nadelige effecten heeft gehad op anderen. Aan meerdere pleegzorgbegeleiders, pleegouders en pleegkinderen is na afloop van het interview gevraagd hoe zij het interview hebben ervaren. Hier is positief op gereageerd. Daarnaast is alle informatie anoniem verwerkt.

Ik vind het belangrijk om mensen gelijkwaardig te behandelen. Dit geldt voor mij zowel in het dagelijks leven, het werk als hulpverlener en als onderzoeker. Tijdens dit onderzoek heb ik respondenten gelijkwaardig behandeld. Dit heb ik gedaan door de antwoorden die ze gaven te respecteren en te accepteren. Daarnaast probeerde ik voorafgaand en tijdens het gesprek uit te stralen dat ze mogen antwoorden wat ze willen en dat er geen foute antwoorden zijn.

7. Aanbevelingen

Dit hoofdstuk bevat drie aanbevelingen voor de opdrachtgever. Deze aanbevelingen moeten ertoe leiden dat het praktijkprobleem, beschreven in de inleiding, verminderd zal worden. Daarnaast bevat dit onderzoek één aanbeveling voor vervolgonderzoek.

7.1 Aanbevelingen voor opdrachtgever

7.1.1 Het bespreken van de verwachtingen rondom pleegzorg

De eerste aanbeveling is om met pleegkinderen en pleegouders voordat het pleegkind achttien wordt en wanneer hij tussen de 18 en de 21 jaar is, regelmatig hun verwachtingen van de pleegzorgbegeleiding te bespreken.

Voor deze aanbeveling is gekozen omdat uit het onderzoek blijkt dat pleegzorgbegeleiders veel onderwerpen hebben die zij belangrijk vinden om aan bod te laten komen tijdens de pleegzorgbegeleiding terwijl pleegkinderen en pleegouders echter aangeven zij weinig hulpvragen hebben voor de pleegzorgbegeleider. Desondanks vinden zij de gesprekken met de pleegzorgbegeleider wel prettig.

Door de verwachtingen van alle drie de partijen: de pleegouders, het pleegkind en de pleegzorgbegeleider voorafgaand te bespreken kan er besloten worden op welke manier de pleegzorgbegeleiding ingevuld kan worden zodat zowel de pleegzorgbegeleider, het pleegkind en de pleegouder hierover tevreden zijn. Door dit regelmatig te evalueren kan er in de gaten gehouden worden of iedereen nog tevreden is over de manier waarop de pleegzorgbegeleiding ingevuld wordt en of er nog veranderingen nodig zijn.

Onderwerpen die op deze momenten besproken kunnen worden, is de intensiteit van de hulpverlening, of zowel het pleegkind als de pleegouders vinden dat ze genoeg betrokken worden bij de hulpverlening en of er nog andere onderwerpen zijn die besproken moeten worden tijdens de pleegzorgbegeleiding.

7.1.2 Aandacht besteden aan de praktische zaken rondom de pleegzorgbegeleiding

De tweede aanbeveling is om meer aandacht te besteden aan de praktische zaken rondom de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

Voor deze aanbeveling is gekozen omdat meerdere pleegzorgbegeleiders aangeven dat zij behoefte hebben aan meer kennis rondom de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar. Voorbeelden daarvan die tijdens de interviews genoemd werden is waar je voor welke hulpverlening terecht kan, vragen over privacy van pleegkinderen en welke middelen voor psycho-educatie je het best kan toepassen.

De aanbeveling kan uitgevoerd worden tijdens een plenaire bijeenkomst, een bijeenkomst waar alle pleegzorgbegeleiders en gedragswetenschappers van pleegzorg aanwezig zijn. Geadviseerd wordt om tijdens deze bijeenkomst hulpverleners uit te nodigen die niet bij Enver pleegzorg werken maar hulpverlening bieden aan jongeren boven de achttien. Aangezien er veel hulpverleners binnen Enver werkzaam zijn die met deze doelgroep werken wordt verwacht dat dit laagdrempelig geregeld kan worden. Voorbeelden van hulpverleners die iets kunnen vertellen over het hulpverleningsaanbod voor jongeren boven de achttien, zijn hulpverleners die werkzaam zijn bij ambulante woonbegeleiding voor jongeren tussen de 18 en 23 jaar of geldcoaches van Enver. Daarnaast is er in de gemeente Rotterdam een jongerenloket voor jongeren tussen de 18 en de 26 jaar. Zij zullen ook meer kunnen vertellen over de beschikbare hulpverlening voor deze doelgroep.

De gebiedsmanagers kunnen tijdens deze bijeenkomst meer uitleg geven over waar pleegzorgbegeleiders rekening mee moeten houden nu het pleegkind achttien is ten aanzien van privacy en wetgeving.

De gedragswetenschappers kunnen vertellen welke checklists nog verplicht zijn bij pleegkinderen boven de achttien jaar. Daarnaast is de aanbeveling dat zij advies geven over welke psycho-educatie

middelen effectief zijn om te gebruiken in de hulpverlening bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

7.1.3 Een pleegzorg breed gesprek over de invulling van de pleegzorgbegeleiding

Tot slot is de aanbeveling om met pleegzorgbegeleiders, gebiedsmanagers en gedragswetenschappers in gesprek te gaan over hoe de pleegzorgbegeleiding tussen de 18 en de 21 jaar ingevuld kan worden.

Uit het onderzoek blijkt dat pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar en pleegouders van een pleegkind tussen de 18 en de 21 jaar weinig hulpvragen hebben voor de pleegzorgbegeleider. Echter is pleegzorgbegeleiding, wanneer de jongeren de pleegzorg laten doorlopen, wel verplicht. Dit zorgt er dus voor dat er begeleiding geboden gaat worden aan pleegouders en jongeren die weinig hulpvragen hebben en aangeven dat de begeleiding niet echt nodig is. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat pleegzorgbegeleiders behoefte hebben om met hun collega's te bespreken hoe zij de pleegzorgbegeleiding bij deze leeftijdsgroep invullen.

Geadviseerd wordt om met betrokken hulpverleners in gesprek te gaan over hoe zij, met de uitkomsten van het onderzoek in gedachten, de hulpverlening willen invullen.

Deze aanbeveling zou uitgevoerd kunnen worden tijdens een plenaire bijeenkomst, een bijeenkomst waar alle pleegzorgbegeleiders en gedragswetenschappers van pleegzorg aanwezig zijn.

Deze bijeenkomst kan ingevuld worden door in kleinere groepen, van ongeveer tien pleegzorgbegeleiders, aan de slag te gaan met het onderwerp. Allereerst kan er in de groep een mindmap worden gemaakt over de onderwerpen die de pleegzorgbegeleiders bespreken en belangrijk vinden om te bespreken tijdens de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar.

Vervolgens kan door middel van het bespreken van stellingen in deze groepen een gesprek op gang worden gebracht over hoe de pleegzorgbegeleiders de pleegzorgbegeleiding bij pleegkinderen tussen de 18 en de 21 jaar invullen en waarom zij dit doen. Voorbeelden van stellingen die besproken kunnen worden zijn: 'Het pleegkind moet altijd aanwezig zijn bij de huisbezoeken', 'Ik spreek pleegouders niet zonder het pleegkind wanneer het pleegkind hier niet van op de hoogte is' en 'Het pleegkind moet hulpvragen hebben om de pleegzorg te laten doorlopen'.

7.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

7.2.1 Wensen bij gestarte plaatsingen rondom achttien jaar

Van de vijf geïnterviewde pleegouders was er één pleegouder wiens pleegkind pas een korte tijd, ongeveer één jaar, in het pleeggezin woonde. Opvallend was dat deze pleegouder veel hulpvragen had, aangaf dat zij de pleegzorgbegeleiding heel erg nodig had en ook meer wensen rondom de pleegzorgbegeleiding benoemde.

Veel pleegzorgbegeleiders gaven tijdens de interviews aan dat de pleegzorgplaatsing over het algemeen, wanneer het pleegkind achttien is en vaak al lang in het pleeggezin woont, goed en rustig verloopt. Ook omdat de pleegouders vaak al weten hoe ze met het gedrag van hun pleegkind om moeten gaan.

Het is mogelijk dat wanneer het pleegkind tussen de 18 en de 21 jaar nog maar kort in het pleeggezin verblijft, pleegouders over het algemeen meer vragen hebben en meer behoefte hebben aan de pleegzorgbegeleiding dan wanneer het pleegkind al een lange tijd in het gezin woont.

Het advies is daarom om vervolgonderzoek te doen naar de wensen van pleegouders die sinds kort een pleegkind van (bijna) achttien jaar of ouder opvangen. Uit de resultaten van dit onderzoek zal blijken of deze pleegouders daadwerkelijk meer behoefte hebben aan ondersteuning dan pleegouders die hun pleegkind al voor langere tijd opvangen. Pleegzorgbegeleiders zullen hierdoor beter kunnen inspelen op de pleegouders die zich in deze situatie bevinden en de hulpverlening beter op hen af kunnen stemmen.

8. Bibliografie

- 18ennu. (sd). *Checklist*. Opgehaald van 18ennu: <https://www.18ennu.nl/checklist/>
- Arnett, J. (2000). Emerging Adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*.
- Baarda, B. (2014). In *Dit is onderzoek! Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk. (2016). In *Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker*. Utrecht: Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk.
- Carvalho, J., & Delgado, P. (2014). Contact in Foster Care: Bridge or Collision between Two Worlds. *Journal of Applied Research on Children: Informing Policy for Children at Risk*.
- Courtney, M. (2009). *The difficult transition to adulthood for foster youth in the US: Implications for the state as corporate parent*. Opgehaald van <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED509761.pdf>
- Cozijn, M. (2015). De transitie naar volwassenheid bij pleegkinderen en residentieel geplaatste kinderen. *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*.
- De Bil, P. (2011). In *Onderzoek in 15 stappen*. Den Haag: Uitgeverij Nelissen.
- De Korte, H. (2012). *Het beëindigen van het pleegouderschap: Gerelateerd aan gedragsproblemen van pleegkinderen*. Opgehaald van <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/20935/Scriptie%20de%20Korte.pdf?sequence=3>
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2018). *Pleegzorg standaard tot 21 jaar*. Opgehaald van VNG: <https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/pleegzorg-standaard-tot-21-jaar%20>
- De Winter, M., & Noom, M. (2001). *Iemand die je gewoon als mens behandelt: Thuisloze jongeren over het verbeteren van de hulpverlening*. Opgehaald van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/187689>
- Delfos, M. (2018). In *Pubers en adolescenten: Biologisch, psychologisch en pedagogisch*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Delfos, M., & Visscher, N. (2013). In *(Pleeg)kinderen en vreem gedrag!?* Amsterdam: SWP.
- Enver. (sd). *Onze werkwijze*. Opgehaald van Enver pleegzorg: <https://enver-pleegzorg.nl/kenniscentrum/onze-werkwijze/>
- Enver. (sd). *Over Enver*. Opgehaald van Enver: <https://www.enver.nl/over-enver/>
- Feldman, R. (2013). In *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson Benelux.
- Feldman, R. (2015). In *Ontwikkelingspsychologie II: Levensloop vanaf de jongvolwassenheid*. Amsterdam: Pearson Benelux.

- Geurts, B. (2012). *Waarom stoppen pleegouders met pleegzorg? Een onderzoek naar de rol van pleegzorgbegeleiding in de beslissing van pleegouders om te stoppen met het pleegouderschap*. Opgehaald van <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/19937/Het%20afhaken%20van%20pleegouders%20DEFINITIEVE%20VERSIE.pdf?sequence=1>
- Jeugdzorg Nederland. (2017). *Actieplan Pleegzorg 2017/2018*. Opgehaald van https://pleegzorg.nl/wp-content/uploads/2018/04/actieplan_pleegzorg_2017_2018.pdf
- Maaskant, A., & Reinders, A. (2010). In *De zorg voor pleegkinderen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Nederlands Jeugdinstituut. (2013). *Pleegzorgbegeleiding*. Opgehaald van http://www.gezin.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Modulebeschrijving_pleegzorgbegeleiding.pdf
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Pleegzorg na 18 jaar: Hoe doet u dat in uw gemeente?* Opgehaald van NJI: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Pleegzorg-na-18-jaar.pdf>
- NIBUD. (sd). *Uw kind wordt 18 jaar*. Opgehaald van <https://www.nibud.nl/consumenten/uw-kind-wordt-18-jaar/>
- Noordegraaf, M., & Vierwind, G. (2013). In *Hulpverlening aan jeugd en gezin: Systeemgericht werken met adolescenten*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Pleegzorg Nederland. (2018). *Pleegzorg standaard tot 21 jaar vanaf 1 juli 2018*. Opgehaald van Pleegzorg Nederland: <https://pleegzorg.nl/pleegzorg-standaard-tot-21-jaar-vanaf-1-juli-2018/>
- Pleegzorg Nederland. (sd). *Mijn pleegkind wordt 18*. Opgehaald van Pleegzorg nederland: <https://pleegzorg.nl/pleegouders/pleegkind-wordt-18/>
- Strijker, J. (2009). In *Kennisboek pleegzorg*. Groningen: Uitgeverij Stili Novi.
- Van Den Bergh, P., & Weterings, T. (2010). In *Pleegzorg in Perspectief: Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. van Gorcum.
- Verheijden, E. (2015). *Op weg naar verbetering van de pleegzorg: Een explorerend onderzoek naar de inhoud van pleegzorgbegeleiding volgens pleegzorgorganisaties en pleegzorgbegeleiders en de ervaringen en verbeterpunten volgens jongeren*. Opgehaald van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/320211>
- Verhoeven, N. (2014). In *Wat is onderzoek? Praktijkboek voor methoden en technieken*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Bijlage 1: Topiclijst met interviewvragen

Kernbegrip	Topics + subtopics	Interviewvragen pleegkinderen
Pleegzorg	Vrijwillige pleegzorg	Waarom heb je ervoor gekozen om gebruik te maken van pleegzorg?
	Wegvallen jeugdbeschermer	Nu je achttien bent zal de jeugdbeschermer niet meer betrokken zijn bij de hulpverlening. Welke rol had hij voor jou? Mis je die rol nu? Wat zou je pleegzorgbegeleider hierin voor jou kunnen betekenen?
Pleegzorgbegeleiding	Gesprekken over ontwikkeling	In hoeverre heeft jouw pleegzorgbegeleider met jou gesprekken over hoe het met je gaat en hoe je je ontwikkelt? Zou je het fijn vinden om hier gesprekken over te hebben?
	Omgang netwerk - Hulpverleningsnetwerk - Biologische ouders	- In hoeverre helpt jouw pleegzorgbegeleider jou bij het omgaan met andere hulpverleners? Op welke manier wil jij hier ondersteuning bij? - In hoeverre ondersteunt jouw pleegzorgbegeleider jou bij de omgang met je biologische ouders? Op welke manier wil jij hier ondersteuning bij?
	Woonperspectief	Weet jij waar je de komende tijd zou willen wonen? In hoeverre krijg je hier ondersteuning bij van je pleegzorgbegeleider? Op welke manier wil jij hier ondersteuning bij?
Overgang naar volwassenheid	Onafhankelijk worden verzorger - Financieel onafhankelijk - Emotioneel onafhankelijk	- Hoe ga je met geld om? In hoeverre krijg je hier ondersteuning bij van je pleegzorgbegeleider? Op welke manier wil je hier ondersteuning bij? - Op welke manier ondersteunen jouw pleegouders je? In hoeverre is dit veranderd ten opzichte van een paar jaar geleden? Hoe ervaar je die overgang? In hoeverre krijg je hier ondersteuning bij? In hoeverre wil je hier ondersteuning bij?
	Langdurige sociale contacten - Relaties - Vrienden	- Heb je weleens een relatie gehad? Had je het hier weleens over met je pleegzorgbegeleider? Zou je het daar over willen hebben met je pleegzorgbegeleider? - Hoe verloopt het contact met vrienden? In hoeverre krijg je hier ondersteuning bij? Op welke manier wil je hier ondersteuning bij?
	Werk	Hoe is op dit moment jouw dag invulling, ga je naar school of werk je? Hoe gaat dit? In hoeverre krijg je hier ondersteuning bij van je pleegzorgbegeleider?

		In hoeverre wil jij hier ondersteuning bij van je pleegzorgbegeleider?
Pleegzorg na achttien jaar	Contact biologische ouders	Had jij, voordat je achttien werd, een door jeugdbescherming vastgestelde bezoeksregeling met je biologische familie? Hoe is het voor jou dat je nu zelf mag bepalen in hoeverre je contact hebt met je biologische familie? In hoeverre ondersteunt jouw pleegzorgbegeleider jou bij de omgang met je biologische ouders? In hoeverre wil je hier ondersteuning bij?
	Praktische zaken regelen - Verzekeringen - Financiën	- Regel jij zelf praktische zaken? - In hoeverre krijg jij hier ondersteuning bij van je pleegzorgbegeleider? In hoeverre wil jij hier ondersteuning bij van je pleegzorgbegeleider?
Houding hulpverlener	Transparant werken Onpartijdig Respectvol	- Hoe ervaar jij de pleegzorgbegeleiding nu je achttien bent? - Wat vind jij belangrijke vaardigheden van een pleegzorgbegeleider?
Wensen pleegouders en pleegkinderen	Psycho-educatie Gehoord worden Praktische hulp Emotionele hulp	- Op welke gebieden zou jij hulp willen krijgen van je pleegzorgbegeleider? - In hoeverre wil jij bij de pleegzorgbegeleiding betrokken worden?

Kernbegrip	Topics + subtopics	Interviewvragen pleegouders
Pleegzorg	Vrijwillige pleegzorg Wegvallen jeugdbescherming	- Wat vindt u ervan dat uw pleegkind ervoor heeft gekozen om pleegzorg, na zijn/haar 18de te laten doorlopen? - Nu uw pleegkind achttien is zal de jeugdbescherming niet meer betrokken zijn bij de hulpverlening. Welke rol had hij voor u? Mist u die rol? Wat zou uw pleegzorgbegeleider hierin voor u kunnen betekenen?
Pleegzorgbegeleiding	Opvoedondersteuning	In hoeverre ondersteunt uw pleegzorgbegeleider u bij de opvoeding van uw pleegkind? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?
	Netwerk - Hulpverleners - Biologische ouders	- In hoeverre ondersteunt uw pleegzorgbegeleider u bij het hulpverlenersnetwerk van uw pleegkind? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij? - In hoeverre ondersteunt uw pleegzorgbegeleider u bij de omgang met de biologische ouders van uw pleegkind? In hoeverre wilt u dit?
	Woonperspectief	Is het woonperspectief van uw pleegkind duidelijk? In hoeverre krijg u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?

Overgang naar volwassenheid	Onafhankelijk worden verzorger - Financieel onafhankelijk - Emotioneel onafhankelijk	- Hoe gaat uw pleegkind om met geld? In hoeverre krijgt u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij? - Op welke manier ondersteunt u, uw pleegkind? Hoe is dit in de afgelopen jaren veranderd? In hoeverre krijgt u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?
	Dagbesteding	Hoe is op dit moment de dag invulling van uw pleegkind? Ervaart uw pleegkind problemen in het volgen van een studie of het behouden van werk? In hoeverre krijgt u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?
	Langdurige sociale contacten - Relaties - Vrienden	- Heeft uw pleegkind al een relatie (gehad), hoe verliep dit? In hoeverre krijgt u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij? - Hoe verloopt het contact tussen uw pleegkind en zijn/haar vrienden? In hoeverre krijgt u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?
Pleegzorg na achttien jaar	Contact biologische ouders	Was er een vastgelegde bezoekenregeling tussen uw pleegkind en zijn/haar biologische ouders? Hoe verloopt het contact tussen uw pleegkind en zijn/haar ouders nu? In hoeverre krijgt u hier ondersteuning bij? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?
	Praktische zaken regelen - Financiën - Verzekeringen	In hoeverre krijgt u ondersteuning bij het regelen van praktische zaken van uw pleegkind? In hoeverre wilt u hier ondersteuning bij?
Houding hulpverlener	Transparant werken Onpartijdig Respectvol	- Hoe ervaart u de pleegzorgbegeleiding nu uw pleegkind achttien is? - Wat vindt u belangrijke vaardigheden van een pleegzorgbegeleider?
Wensen pleegouders en pleegkinderen	Psycho-educatie Gehoord worden Hulp materiële zaken Hulp emotionele problemen	- Op welke gebieden zou u hulp willen krijgen van uw pleegzorgbegeleider? - In hoeverre wilt u bij de pleegzorgbegeleiding betrokken worden?

Kernbegrip	Topics + subtopics	Interviewvragen pleegzorgbegeleiders
Pleegzorg	Vrijwillige pleegzorg Wegvallen jeugdbeschermer	- Hoe ervaar jij het om pleegzorgbegeleiding te geven aan pleegkinderen boven de achttien? - Hoe is het voor jou dat de jeugdbeschermer vanaf achttien jaar niet meer betrokken is bij de hulpverlening? Mis je zijn rol?

Pleegzorgbegeleiding	Opvoedondersteuning	Op welke manier geef jij opvoedondersteuning in pleeggezinnen met 18+ pleegkinderen? Ben je hier tevreden over?
	Netwerk - Hulpverleners - Biologische ouders	- In hoeverre ondersteun jij het pleeggezin in de omgang met andere hulpverleners? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn in de begeleiding? - In hoeverre ondersteun jij pleeggezinnen in het contact met biologische ouders? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn in de begeleiding?
	Woonperspectief	In hoeverre besteed jij aandacht aan het woonperspectief van pleegkinderen? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn in de begeleiding?
Overgang naar volwassenheid	Onafhankelijk worden verzorger - Financieel onafhankelijk - Emotioneel onafhankelijk	- Welke problemen zie jij bij 18+ pleegkinderen op het gebied van financiën. In hoeverre besteed jij hier aandacht aan? In hoeverre moet hier aandacht voor komen in de begeleiding? - Welke problemen zie jij bij 18+ pleegkinderen als het gaat om onafhankelijk worden van de verzorger? In hoeverre besteed jij hier aandacht aan in de begeleiding? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn in de begeleiding?
	Sociale contact - Relaties - Vrienden	- In hoeverre besteed jij in de begeleiding aandacht aan de relaties van pleegkinderen? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn? - Welke problemen zie jij bij 18+ pleegkinderen op het gebied van sociale contacten? In hoeverre besteed jij hier aandacht aan in de begeleiding? In hoeverre moet hier aandacht aan worden besteed?
	Dagbesteding	Welke problemen zie jij bij 18+ pleegkinderen als het gaat om de dagbesteding van het pleegkind? In hoeverre besteed jij hier aandacht aan in de begeleiding? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn in de begeleiding?
Pleegzorg na achttien jaar	Contact biologische ouders	Welke problemen zie jij bij 18+ pleegkinderen in de omgang met biologische ouders? In hoeverre is dit een onderwerp tijdens de begeleiding? In hoeverre moet dit een onderwerp zijn in de begeleiding?
	Praktische zaken regelen	In hoeverre ondersteun jij pleeggezinnen bij het regelen van praktische zaken? In hoeverre moet hier aandacht voor zijn in de begeleiding?
Houding hulpverlener	Transparant werken Onpartijdig Respectvol	- Hoe zou je jouw houding als hulpverlener omschrijven? - Welke houding vind jij belangrijk bij deze doelgroep?

Wensen pleegouders en pleegkinderen	Psycho-educatie Gehoord worden Hulp materiële zaken Hulp emotionele problemen	• Op welke manier geef jij de pleegzorgbegeleiding bij 18+ pleegkinderen vorm? • Wat vind jij belangrijk in de pleegzorgbegeleiding bij 18+ pleegkinderen? • In hoeverre vind jij dat het pleegkind in de begeleiding moet worden betrokken? • In hoeverre vind jij dat de pleegouders in de begeleiding moet worden betrokken?
-------------------------------------	--	--

Bijlage 2: Operationalisatie Tabel

Begrip	Definitie	Dimensies	Indicatoren
Pleegzorgbegeleiding	Hulpverlening aan pleeggezin met als doel een optimale ontwikkeling van het pleegkind.	In de gaten houden en stimuleren ontwikkeling	• Contact pleegkind • Contact pleegouders • Samen werken hulpverleners
		Pleegouders ondersteunen opvoeding	• Met pleegouders reflecteren op hun opvoedvaardigheden • Psycho-educatie • Draagkracht/draaglast in de gaten houden
		Samen werken netwerk	• Stimuleren contact pleegouders, pleegkind, biologische ouders • Samen werken andere professionals
		Zorgen voor stabiele opvoedsituatie	• Duidelijk woonperspectief • Ondersteuning opvoeding
Jong volwassenheid	De periode waarin jongeren zich losmaken van hun verzorger en hun eigen identiteit ontwikkelen	Losmaken verzorger	• Grotere zelfstandigheid • Zelf keuzes maken
		Aangaan relaties	• Sociale contacten • Relaties
Benadering hulpverlener	Houding en werkwijze van hulpverlener die zorgt voor een goede band met de cliënt	Gezien worden	• Luisteren • Aandacht voor jongeren • Aandacht voor pleegouders
		Onderwerpen	• Psycho-educatie • Praktische hulp • Emotionele hulp

Bijlage 3: Feedbackverslag van opdrachtgever

Feedbackverslag Michal de Vries van de afstudeerbegeleiders d.d. 2 mei 2019

Procesevaluatie afstudeeropdracht

Toen Michal haar onderzoeksvraag bedacht had, heeft ze dit gedeeld in het team. Ze heeft uitgelegd hoe ze tot deze vraag is gekomen en welke ideeën ze had om dit te onderzoeken. Michal vertelde dat ze pleegkinderen van 18 jaar wilde interviewen en heeft in het team gevraagd wie er pleegkinderen begeleid van deze leeftijd. Ook heeft ze een mail gestuurd naar alle pleegzorgwerkers met dezelfde vraag. Daarnaast heeft ze ook een aantal pleegzorgwerkers gevraagd voor een interview. De mails die Michal stuurden waren duidelijk en als ze onvoldoende reactie kreeg, ging zij hier achter aan door opnieuw te mailen of pleegzorgwerkers persoonlijk te vragen. Michal had een actieve houding.

Michal heeft de namen en de telefoonnummers uitgezocht en heeft de jongeren actief benaderd door ze te bellen. Ze heeft telefonisch uitgelegd waar ze mee bezig was voor haar opleiding. Regelmatig had ze eerst contact met de pleegouder om het te vragen. Maar weinig jongeren reageerden enthousiast en Michal moest doorzetten om een afspraak te plannen. Met de pleegouders ging dit gemakkelijker. Michal heeft mogelijk niet ingeschat dat de jongeren weinig gemotiveerd waren voor een interview maar ze is actief jongeren blijven benaderen.

Michal heeft een interviewschema gemaakt om te gebruiken met iedereen die ze ging interviewen. Omdat de jongeren soms korte antwoorden gaven, betekende dit dat Michal moest doorvragen om mee informatie te krijgen. Hier is ze in het stage jaar actief mee bezig geweest en ging haar goed af. In contacten met de pleegouders heeft ze ook een interviewschema aangehouden en heeft de vragen goed voorbereid.

Voor de interviews met de pleegzorgwerkers, heeft Michal zelf een aantal pleegzorgwerkers benaderd met de vraag of ze hen mocht interviewen. Ze heeft de vragen goed voorbereid. Ook had ze een kamer gereserveerd waar ze rustig konden zitten. Michal nam het interview op waardoor ze niet behoefde te schrijven maar actief kon luisteren. Ze heeft het daarna uitgewerkt.

Ik vind het positief dat ze alle interviews face to face heeft gedaan. Dit laat haar betrokkenheid zien. Tijdens een interview stelt Michal zich vriendelijk, bescheiden maar duidelijk op. Ze heeft haar stagebegeleiders tijdens het hele proces actief betrokken en gaf duidelijk aan waar ze tegen aan liep.

Feedback op onderbouwing conclusie

Uit het onderzoek wat Michal gedaan heeft, zijn relevante en belangrijke conclusies getrokken, waarover we binnen Enver over kunnen verder praten. Het is opvallend dat pleegzorgwerkers en pleegouders/pleegkinderen anders kijken naar de noodzaak van begeleiding. Pleegouders en pleegkinderen geven aan weinig behoefte te hebben aan begeleiding en pleegzorgbegeleiders willen die begeleiding zo goed mogelijk geven. Er kan geconcludeerd worden uit het onderzoek dat de reden waarom pleegzorg doorloopt vooral te maken heeft met financiële steun, zodat het pleegkind bij het pleeggezin kan blijven wonen. Het is nuttig voor pleegzorgwerkers te weten dat dit speelt.

Michal heeft wel een kanttekening geplaatst dat het onderzoek in een klein deel van de populatie is gedaan en zij wellicht de jongeren die wel hulpverleningsafhankelijk zijn niet heeft kunnen bereiken. Wij hebben gezien dat Michal hard heeft gewerkt om pleegkinderen en pleegouders te laten mee werken aan het onderzoek. Het is jammer dat het haar niet gelukt is om ook jongeren vanuit bestandsgezinnen te interviewen of jongeren die de hulp van een pleegzorgwerker hard nodig hebben. Dit maakt de onderzoeksresultaten wat onbetrouwbaarder.

De conclusies die Michal getrokken heeft, zijn goed onderbouwd en goed omschreven. Enver pleegzorg kan dit rapport goed gebruiken om met elkaar de discussie te voeren over hoe om te gaan met jongeren die hulp niet nodig hebben, hoe om te gaan met jongeren die geen behoefte hebben aan persoonlijk contact met de pleegzorgbegeleiders, hoe om te gaan met pleegouders die geen ondersteuning nodig hebben en hoe wij de doelgroep net omschreven toch kunnen gaan begeleiden.

Feedback op de praktische bruikbaarheid en haalbaarheid van de aanbevelingen

De aanbevelingen die Michal doet aan Enver Pleegzorg zijn bruikbaar en realistisch. Ze sluit goed aan bij de mogelijkheden die Enver heeft en die pleegzorgwerkers hebben. Er wordt 2 tot 3 keer per jaar een plenaire bijeenkomst georganiseerd waarbij er pleegzorg gerelateerde onderwerpen aan bod komen. Het onderwerp 18+ is inhoudelijk nooit besproken en het zeker nuttig dit wel te doen. Michal heeft daarbij aan alles gedacht en het zo omschreven dat het door iedereen opgepakt kan worden. Michal beschrijft haar aanbevelingen gedetailleerd en zij heeft er goed over nagedacht.

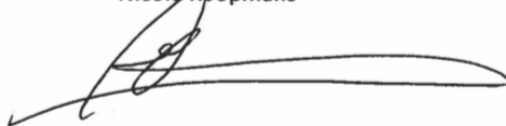
Ook de aanbeveling om met pleegouders en het pleegkind in gesprek te gaan over hoe de begeleiding eruit komt te zijn met 18+ is realistisch en haalbaar. Het is goed om als pleegzorgbegeleider stil te staan bij de veranderingen die er zijn als een kind 18 wordt.

Wij willen Michal bedanken voor de bijdrage die zij heeft gedaan om onze nieuwe doelgroep zo goed mogelijk te coachen en ondersteunen. Zij heeft dit heel goed gedaan.

Linda Kattenwinkel

Nicole Koopmans

Bijlage 4: Transcript

Transcript Interview pleegzorgbegeleider
Interviewer (I) : Michal de Vries
Respondent (R): Pleegzorgbegeleider 5, vrouw
Datum & tijdstip: 5 maart 2019, 13:08
Tijdsduur: 40 minuten
Voorafgaand aan het interview: <i>Dit onderdeel is niet opgenomen</i> De interviewer stelt de respondent op haar gemak. De interviewer vertelt kort iets over het onderzoek en ik welk kader het onderzoek uitgevoerd wordt. De interviewer vertelt dat het interview vertrouwelijk is en dat de resultaten anoniem worden verwerkt. Er wordt uitgelegd dat de interviews uitgeschreven moeten worden en dat daarom het interview wordt opgenomen. Wanneer de respondent hier toestemming voor heeft gegeven start de opnamen.
Vragen en antwoorden:
I: Uhh nou mijn eerste vraag is hoe je het ervaart om pleegzorgbegeleiding te geven aan pleegkinderen boven de 18? R: Uhh ja dat is pas sinds kort hè dat ik een kind boven de achttien heb. Sinds een half jaartje. En uhh het is niet heel veel anders dan toen ze 17 was behalve dan dat er nu geen geen toezicht meer op het kind zit dus ze heeft haar eigen zeggenschap natuurlijk I: de voogd is uhh weg? R: er is geen voogd meer dus er is geen gezaghebber meer dat is ze natuurlijk zelf. Dus maar in de praktijk maakt het niet heel veel verschil maar het had wel gekund en net als een bezoekenregeling dat je dan een kind nu los moet laten in ja wat wat wat vinden ze zelf? En maar bij dit meisje is dat niet echt een probleem toen ze 16 was kon ze niet wachten tot ze 18 was en het zelf mocht beslissen en nu heeft ze eigenlijk wel door ja wat goed voor haar is inmiddels I: ja R: en staat het niet ver van wat wij uhh ooit gezegd hebben. Uhh dus ja we hebben wel wel wat meer te maken met het kind zelf en wat minder met met haar omgeving met haar pleegouders of voogd. I: Doe je dat bewust? R: Uhh ja maar dat dat zet ik er wel al in vanaf 16. Uhh eigenlijk al soms eerder. Uhhm ook een beetje afhankelijk van het kind met dit meisje had ik al met 17, 16 wel ook veel individueel contact maar dat is wel vermeerderd inderdaad dus uhh

I: Dus is eigenlijk wat ik hoor is qua ervaring is niet heel anders dan hè als ze ook al wat ouder worden als

R: Nee

I: Dat ze een jaar of vijftien zestien worden en je ook al wat steeds meer naar uhh het kind

R: Ja je gaat toch steeds meer naartoe hè

I: hmmhmm

R: het is niet van het 1 op het andere moment anders maar het is wel heel erg anders dan als een kind 13 of 14.

I: ja

R: Dus dat daar zit wel een verschil ook in de hulpvraag natuurlijk. Van uhh van het kind.

I: Ja, dus alleen de voogd dat die er ut is dat zou wel. Dat zou wel lastig kunnen zijn maar dat is in deze situatie niet zo?

R: Ja. Ja klopt.

I: En op uhh welke manier geef jij de pleegzorgbegeleiding bij 18 plus vorm?

R: Nou ja wat ik zei dat je meer afsprekt met het met het kind zelf

I: hmmhmm

R: Die is natuurlijk geen kind meer maar met met het pleegkind zelf en uhh de de onderwerpen zijn ook wel wat anders het is heel leuk bij dit meisje die ik begeleid dat zij uhh ook de opleiding doet en ook social work wil gaan doen en heel erg geïnteresseerd is in uhh in hechtingsproblemen en dat zelf dus ook benoemd van hoe dat bij haar zit

I: ohh

R: en daar ook gesprekken over over kunt voeren met haar en dat ze ook wel haar mening daarover heeft en.

I: Heb je met haar ook wel veel over het gedrag als ik het goed begrijp?

R: Ja ja

I: Ja.

R: Dat e ook wel kan bedenken van oké nu ik zelf een vriendje heb. Merk ik wel dat ik bepaalde gedragingen heb vanuit de hechting en dat dat snapt zij heel goed doen dat is heel leuk natuurlijk.

I: Hmmhmnm Dus dan geef je, geef je dan ook wat psycho-educatie echt aan het kind?

R: Ja ja ben ik echt met haar ook bezig van hoe zou je dat dan kunnen omvormen of? Ja dat dat ja gewoon herkenbaarheid van van gedrag inderdaad voor haar.

I: Heb jij nog heldere doelen bij uhh bij 18?+

R: Ja dat is met name op het financiële stuk dus hoe ga ik om met het geld? Ze heeft nu naast de pleegzorgvergoeding ook studiefinanciering dat is omdat ze nog op het MBO zit. Uhh en we hebben daar afspraken over gemaakt van hoe ga je wat betaal je aan je pleegouders wat kun je je zelf houden wat ga je sparen. En uhh ja daar hebben we eigenlijk een heel boekje voor gemaakt ofja boekje. Alles in kolommen gezet van wat welk bedrag?

I: Een overzichtje?

R: Ja, en dat daar is ze heel trots op want dat lukt haar ook echt heel goed. Vertelt ze ook wat ze al gespaard heeft en uhh dus dat is een heel leuk ja en en waar we ook op nog wel op coachen is hoe ga je om met je biologische moeder en uhh ja met de mensen om je heen en je hebt dan dan normale onderwerpen die je eerder ook had alleen veel meer met het kind zelf.

I: Ja.

R: Dus niet meer over het kind maar meer met het kind.

I: hmmhmm uhm dus eigenlijk wat jij belangrijk dan vindt in de pleegzorgbegeleiding is ook wel uhm om meer het kind te kind centraal doe je altijd al maar meer met het kind praten in plaats van over het kind?

R: Ja, ja eigenlijk praat ik nooit meer over het kind het is niet meer dat ik met de pleegouders ga zitten en over dit meisje praat zei is er altijd bij.

I: Spreek je het gesprek ook weleens voor met pleegouders of dat ook niet meer?

R: Nee, nee ik vind op het moment dat ze 18 zijn. Dan uhh kun je dat eigenlijk niet meer maken dat is mijn mening ja.

I: En als pleegouders er echt naar zouden vragen van we vinden het fijn om.

R: Ja dan zou ik het met het kind te overleggen van joh. hoe vind je het papa en mama lopen ergens tegenaan of je pleegouders lopen ergens tegenaan. Willen dat met mij bespreken vind je dat goed?

I: Ja, dus dan zou je dat ook bespreken

R: Ik vind het heel erg belangrijk om open naar haar te zijn en ook om uhh te respecteren dat ze volwassen is.

I: Waarom vind je dat zo belangrijk?

R: Ja omdat ze volwassen is en haar eigen leven mag mag lijden en daar zelfstandig beslissingen in mag nemen. Dat wil niet zeggen dat ik de pleegouders niet betrek.

I: Hmmhmm, Ja dat is eigenlijk mijn volgende uhh. In hoeverre betrek jij de pleegouders nog bij de begeleiding?

R: Ja heel veel we hebben natuurlijk met name gesprekken met elkaar dus met met het hele systeem dus ook met haar zusje erbij soms weer niet soms wel. Maar eigenlijk 9 van de 10 keer is pleegmoeder er wel bij, bij de gesprekken. Of ze is op de achtergrond aanwezig of uhh dat dat dat is natuurlijk ook heel belangrijk maar niet meer zonder uhh haar erbij.

I: Het is dus eigenlijk een gesprek met zijn drieën

R: Ja of alleen met het meisje. Het is of met dat meisje van 18 jaar.

I: ja

R: Ofwel met haar haar pleegmoeder erbij ofwel met nog haar zusje erbij of haar pleegvader net wie er thuis is.

I: En waarom vind je dat belangrijk om nog steeds pleegouders te betrekken?

R: Ja zij zijn zij zorgen nog steeds voor het kind hè dus ze moet zich ook houden aan de huisregels ook daar hebben we afspraken over gemaakt van ja wat wat zijn de regels thuis en waar moet je je aan houden ook al ben je 18 en je mag het zelf beslissen je hebt je woont in een huis van iemand anders. En uhh of dat nou van je ouders is of van je pleegouders het is een huis van iemand anders en daar moet je je aan de regels houden. En wat zijn die regels dan?

I: Dat is voornamelijk dat je bespreekt

R: Ja

I: en die de regels, zijn er nog meer dingen waarom je het belangrijk vind om de pleegouders te blijven betrekken?

R: Ja ook het financiële stuk natuurlijk. Zij moeten haar begeleiden in in doet ze het wel goed en zij betalen natuurlijk ook dingen voor haar. En daar moeten afspraken over gemaakt worden wat betalen jullie wat betaalt zij zelf? En dat monitor je ook dus dan ben je daar ook nog mee bezig

I: Dus ook wel omdat pleegouders nog steeds opvoeder zijn ookal is ze achttien dus moeten zij ook betrokken worden in de hulpverlening. Klopt dat?

R: Ja nou maar niet zozeer dat ze de opvoeder zijn die taak ligt wel achter ze maar wel van van ja ze woont in ons huis dus ze moet zich aan de dingen houden die wij belangrijk vinden ja. Met respect omgaan met je huisgenoten zeg maar

I: Ze kan niet helemaal haar eigen weg gaan zegmaar, daar hebben jullie het over?

R: Nee, kijk als je je eigen weg wilt gaan moet je op jezelf gaan wonen en dat is natuurlijk wat veel kinderen ook doen op die leeftijd en als je der voor kiest om bij je ouders te wonen of bij je pleegouders dan zal je je toch moeten conformeren aan de regels die er zijn.

I: oké, en hoe zou je je houding als hulpverlener omschrijven?

R: Ik denk dat ik uhh open ben naar uhh de de cliënten zeg maar en dat is voor zowel de kinderen als de pleegouders. Uhh ik neem geen blad voor m'n mond ik zeg waar wat ik wil zeggen. Probeer dat natuurlijk wel zo tactisch mogelijk * bijdt op lip*

R: Ja en ik probeer wel op een persoonlijke manier met mensen om te gaan dus niet op een zakelijke manier. Dat is wel hoe ik in elkaar zit en dat voor mij het beste werkt.

I: Hoe uit zich dat een persoonlijke manier?

R: nou dat ik ook wel eens vertel hoe het voor mij voelt ik heb ook oudere kinderen en dan daarover in gesprek ga. Uhh dingen die ik zelf herken als opvoeder ook met de pleegouders bespreken. Uhh zonder namen te noemen ofzo maar gewoon hè hoe dat zou kunnen. Kunnen zij hoe ik dat aanpak als ouder. Dat helpt vaak ook wel dat ze dan voelen oh ja oké

I: herkenning

R: ik sta er niet alleen in. En met het pleegkind ook wel nou ja dit meisje toevallig een hele dag op stap meegenomen omdat ze graag de social work opleiding wil gaan doen en ze had een beetje motivatieproblemen op het MBO en toen heb ik gezegd ik neem je mee dan kan je zien hoe leuk het is en dan uhh hoop ik dat je weer gemotiveerd ben om je MBO af te maken en dat lukte ook dat was heel leuk. Ja dat zal niet iedere pleegzorgbegeleider doen.

I: Nee zeker niet, en vind je die houding ook belangrijk bij 18 plus of verander je je houding?

R: juist bij 18 plus. Je moet ze ook als gelijke behandeling die zin. Ik bedoel we zijn allemaal dan volwassen en uhh je moet ze niet als kind behandelen.

I: dus dat vind je ook wel heel belangrijk, ze als volwassenen behandelen?

R: ja je moet ze serieus nemen. Ja. Sowieso vind ik dat je alle kinderen serieus moet nemen. Maar dat wordt natuurlijk belangrijker als ze als ze ouder worden. Dat uhh dat vind ik wel noodzakelijk

I: Waardoor, waarom vind je dat noodzakelijk?

R: Omdat het om hun gaat ik ik je moet je verplaatsen in een kind bijvoorbeeld van 14,15 jaar en er wordt alleen maar over jou gesproken en er wordt een mening over jou gegeven en he een normaal kind zit niet in die situatie dat er zo over je wordt gesproken door anderen. En daar moet je zorgvuldig mee omgaan je moet daar ook respect hebben voor wat zij vinden en wat zij voelen en uhh de juiste benadering is daarin heel erg belangrijk vind ik. En ja dat doe je denk ik toch op. op een zo persoonlijk mogelijke manier en uhh

I: Zorgen dat het kind zich ook gezien voelt?

R: Ja gezien voelt en veilig voelt bij je en ja zich open kan stellen en uhh zodat als er ook wat is ze ook naar je toe durven komen dat is natuurlijk ook wel een belangrijke.

I: Vind je dat ook belangrijk, om echt goeie vertrouwensband op te bouwen?

R: Ja dat is wel bij het ene kind wat meer nodig als bij het andere kind dus bij sommige kinderen ben ik dat is dat niet zo. En bij de wat oudere kinderen merk ik dat ik steeds meer die rol inneem.

Dus het is vanaf eigenlijk 14,15 dat ze dat uhh dat ik dat ga proberen. Maar niet elk kind zit te wachten op die hulpverlener en dat moet je ook weer respecteren.

I: Nee, ligt er misschien ook weer aan hoe intensief te begeleiding is.

R: Ja

I: Als er ergens in 3 maanden komt kun je niet.

R: Nee maar daar moet je dus dan ook voor zorgen als jij het gevoel hebt dat een kind een vertrouwenspersoon nodig heeft wees er dan ook.

I: hmmhmm

R: En ja als dat niet zo is dan hou je daar ook gepaste afstand van. Ik heb ook kinderen die bij opa en oma wonen en die echt geen behoefte hebben aan hulpverleners of uhh Ja weet je die die gewoon een leven draaien zoals zoals ja een ieder die

I: Ja die

R: Die hebben dat niet nodig. Maar je ziet ook kinderen die het heel fijn vinden. Ja en daar moet je een beetje op aanpassen.

I: oké even kijken de vragen lopen weer eens een beetje door elkaar *lacht*.

R: *lacht*

I: Wat vind jij belangrijke gebieden om aandacht aan te besteden bij de 18 plus pleegkinderen?

R: Zelfstandigheid. Dus uhh leren hoe zorg ik voor mezelf en daar hoort natuurlijk bij uhh sociaal emotionele ontwikkeling ook een stukje van hoe zorg ik dat ik rond kom en dat ik niet in de problemen raak met financiën. Uhh drugs en drank gebruik bespreekbaar maken seksuele ontwikkeling

I: hmmhmm

R: blijft natuurlijk belangrijk. Ja dat je eigenlijk moet je alles bespreekbaar kunnen maken. Dat is natuurlijk niet voor elk kind heel makkelijk. Wat was de vraag ook al weer?

I: Welke punten ja jij belangrijk vindt?

R: ohja ja Ja dat dus

I: Eigenlijk alles waardoor ze zo zelfstandig mogelijk worden?

R: Ja. Ja ze moeten ook straks op hun zelf gaan wonen en dan dan moet je het allemaal kunnen. Ik zeg altijd tegen pleegouders. Als ze 18 zijn moeten ze af zijn. Dus dan moet je daar moet je naartoe werken met z'n allen en dat wat er nog overblijft. Ja dat moet in de jaren daarna nog dan gebeuren een beetje reservetijd of zo.

I: Nog wat de laatste puntjes op de I nog.

R: Ja ja. En dat zit hem vaak uhh in het stukje financiën denk ik en uhh ze hebben vaak geen realistisch beeld van wat alles kost en dat alles natuurlijk altijd voor hun betaald wordt en vanaf 18 krijgen ze zelf hun beschikking en dan wordt het heel lastig.

I: Dus financiën is echt wel punt waarvan je denkt van nou dat is altijd wel een lastige.

R: Ja. Ja ik denk dat dat schoolkeuze natuurlijk ook staan vaak ook op het punt van gaan we werken gaan we verder studeren. En dat is natuurlijk ook belangrijk dat je daar met elkaar over hebt en. Dat relaties aangaan dat is allemaal onderwerpen die uhh steeds belangrijker worden.

I: Als ze wat ouder worden wordt dat ook belangrijker, zeker. Uhh en hoe is het voor jou dat de jeugdbeschermer vanaf 18 jaar uhh niet meer in het gezin zit?

R: Ja dat vind ik op zich wel heel gek in deze zaak is het ook nog zo dat de jeugdbescherming voor haar zusje er nog wel in zit dus het loopt wel door mekaar. In het begin was dat wel een soort van ingewikkeld om het hele bezoekenregeling los te laten en. Toen ik ja ze is nu 18 en ze mag nu zelf beslissen o jee wat gaat ze doen

I: hmmhmm

R: Nou dat viel allemaal heel erg mee ze is minder vaak naar haar moeder gegaan dan dat de bezoekenregeling uhh voorschreef uhm Ja. Het is raar om niet meer met een voogd te kunnen overleggen van ja hoe gaan we dit insteken of?

I: Ja, je hebt niet meer iemand om even mee te sparren?

R: Nee, precies nou is het in dit geval ook niet echt nodig maar ik kan me voorstellen dat er kinderen zijn die ontsporen. En ja dat dat dat hartstikke hard nodig is om daar nog een gezagdrager te hebben. En uhh die is er dan niet meer

I: Is dat ook een beetje dat een gezag en jeugdbeschermer hebben ook wel vrij veel macht eigenlijk is dat ook wel iets wat je mist dat ze?

R: In dit geval mis ik dit niet nee nee.

I: maar stel dat

R: Maar ik kan me voorstellen dat het wel, dat dat dat inderdaad een lastige is als het kind precies doet wat ie zelf wil en niet de handige dingen doet. Dan is het natuurlijk fijn als een gezaghebber kan zeggen van ja maar zo gaan we dat niet doen. Je gaat uhh niet elke dag naar je moeder of je gaat niet dit deze opleiding doen daar ga ik niet voor tekenen bijvoorbeeld uhm. Ik noem maar wat maar in dit geval ja merk ik geen verschil nee

I: Ja, zij kan het prima zonder?

R: ja, ja

I: Uhh en op welke manier geef je opvoedondersteuning nog vorm bij 18 plus pleegkinderen?

R: Ik denk niet meer echt opvoedondersteuning.

I: hmmhmm

R: Meer niet opvoedondersteuning maar meer hoe laat je een kind los. Ik denk dat die uhh die insteek belangrijker is. Hoe zorg je ervoor dat een pleegouder kan loslaten en kan denken oké ze is nu 18 zelfstandig en uhh ik heb er niet meer zoveel over te zeggen.

I: Zie je daar veel problemen in?

R: Nou ik voorzie bij bepaalde pleegouders die problemen wel, maar niet bij deze pleegouders.

I: Nee maar als je wat 16, 17

R: Ik ben natuurlijk al al vroegtijdig mee bezig hè als een kind 15 16 is dan uhh ben je al bezig met toewerken naar 18, 18 plus

I: Dat ze dan al toewerken naar zelfstandigheid?

R: Precies en goede afspraken met elkaar maken van hoe ga je je aan de huisregels houden wat zijn de consequenties.

I: Dus opvoedondersteuning. Geef je eigenlijk, wordt eigenlijk meer het opvoeden een beetje loslaten.

R: Ja precies ja.

I: En ben je tevreden over de manier waarop je dat doet? Waarop je opvoedondersteuning uhh dus eigenlijk niet meer voorgeeft uhh beetje ombuigt.

R: Ja in dit geval wel ja. Dat gaat daar vlekkeloos. Ja dat is natuurlijk ander ander soort zaak ja ik ik kan me ook wel voorstellen dat er uhh bij mij zaken zijn die die straks 18 worden waar dat er heel anders aan toe gaat.

I: ja?

R: Dat je hè dat een kind gaat juist, dat nu zo vastzit in opvoedt structuren en een voogd die dan inderdaad bepalend is en uhh ja die dan denkt zo vrijheid blijheid en ik ben weg.

I: ja

R: En dat zijn de lastige casussen maar die heb ik nu nog niet.

I: Zou je voor dat soort casussen meer handvatten willen krijgen van hè hoe moet je dat dan aanpakken bij 18?

R: Nou ik denk wel dat we daarin uhh noch ervaring moeten gaan opdoen inderdaad. Ik weet niet of er nu zo handvatten nodig zijn ik denk dat we op onze ervaring ook wel een hoop kunnen. Maar uhm ja ik denk dat het wel nuttig is om te gaan bedenken van wat hoe gaan we daarmee mee weetje als er geen gezagsdrager meer is. En pleegouders raken in de knoei met een kind wat wel blijft zitten maar niet zich aan de regels houdt. Hoe doe je dat dan zeg maar?

I: Ja

R: Hoe die handvaten komen te zien dat weet ik niet maar dat er wel.

I: iets meer een richtlijn is

R: ja

I: van hoe staat Enver er tegenover.

R: Hoe ga je daar als pleegzorgbegeleider dan mee om? Een kind kan dan natuurlijk elk moment zeggen van doe ik ben weg en dan ben je het kwijt. Dus daar moet je wat meer voorzichtig mee zijn.

I: Ja dus dat is wel een punt van hè als we het dan misgaat eigenlijk na boven de 18. Hoe ga je daarmee om daar zou je nog wel iets meer uhh?

R: Ja hoe ga je hoe praat je met die pubers hè of met die met die? Kinderen die geen puber meer zijn maar zich nog wel als puber gedragen. Hoe ga je daarmee om als er dan verder niemand meer is die uhh ja een consequentie kan.

I: ze mogen hun eigen pad bepalen.

R: Ja ja

I: oké, En in hoeverre ondersteun jij het pleeggezin nog met de andere hulpverleners? Ik weet niet of er nog andere hulpverlening bij betrokken is

R: Nee, er is geen andere hulpverlener bij betrokken.

I: Stel dat wel zo zou zijn. Zou je dan nog veel contact met die hulpverleners willen?

R: Uhh ja ik denk als zij nu bijvoorbeeld therapie zou hebben dan uhh eigenlijk zal dat niet anders zijn dan anders behalve dan dat we nu toestemming moeten hebben van het kind zelf.

I: Maar dat vind je nog steeds belangrijk om eigenlijk net zoals bij onder de achttien om daar.

R: Zeker daarom is het ook belangrijk om de pleegouders nog te blijven spreken ook al is het kind 18. Dat je 't dat contact wel hebt.

I: En waarom vind je dat belangrijk om waarom vind je dat er aandacht voor moet zijn in de begeleiding voor het contact met hulpverleners.

R: Ja een kind moet niet op op 3 verschillende plekken 3 verschillende dingen horen dus het is fijn dat er eenduidigheid is in het aanbod dat is niet anders dan als je 16 bent of 12. moet gewoon 1 duidelijke lijn zijn.

I: Ja

I: oké en In hoeverre ondersteun je het pleeggezin nog met contact met de biologische ouders.

R: Niet, eigenlijk. Dat hebben we loslaten.

I: Bespreek je het wel?

R: Dat wel ja. Ja daarom dat weet ook wel dat ze nu veel minder vaak komt en dat ze nu wel door heeft van. Ze heeft een realistischer beeld van haar eigen moeder en zij uhh heeft gewoon een eigen leven hier op gebouwd dus de behoefte is er ook niet meer zo naar maar ja weet je ik denk dan altijd als je het vergelijkt met een kind wat in een gewoon gezin opgroeit. Bij je eigen ouders dan ga je met je achttiende ook misschien uit huis en dan ga je op kamers en dan zie je je ouders ook niet meer elke week

I: ga je ook een beetje beslissen om een weekendje niet

R: Ja precies je laat ook los en dat hoort ook bij de puberteit om te leren loslaten maar het hoort ook bij 18. Van ik maak hier in m'n eigen beslissing en uhh al zou ze elke week gaan dat is aan haar maar ik bespreek het wel ik wil wel weten wat ze doet daarin. Ik wil wel weten hoe vaak ze gaat en dan kan ik misschien nog een beetje bijsturen. Maar ze moet daar zelf over beslissen.

I: Dus eigenlijk zeg je ik vind het belangrijk om te weten hoe het ja met haar gaat daarmee

R: Ja

I: Verder probeer je wel een beetje te sturen. Dus je geeft er ook nog wel wat aandacht aan in de begeleiding en maar uiteindelijk is het haar keuze. Klopt dat?

R: Ja ja dat klopt. En zij moet vanuit zichzelf dingen doen dus niet omdat het haar opgelegd is maar ze moet leren er zelf de verstandige keuzes te maken. Ja en als je dat niet dan kun je dat later ook niet dus daar werk je al naar toe. En ik denk dan met 18 moet het eigenlijk uhh al klaar zijn daarin. Maar dat is het vaak niet *zit aan haar*.

I: Ja ook wel logisch

R: Ik heb gewoon nu te maken met een heel verstandig meisje maar ik weet zeker er komen in mijn caseload echt wel aan waar het heel anders zal zijn.

I: Ja logisch.

R: Ja

I: Als je eerst allemaal dingen ja opgelegd voor hun gevoel kreeg.

R: Ja wat ik heel lastig vind aan 18 plus is. Wat wat waarom willen we dit met z'n allen zeg maar dat 18 plus hè

I: dat het doorloopt?

R: ja waarom willen we dat dat doorloopt ook voor kinderen waar het gewoon lekker meegaat en uhh en inderdaad wat wat hebben zij dan nodig wat wat willen de pleegkinderen van ons of de pleegouders? Dat vind ik interessant want ja wat wat willen zij eigenlijk?

I: Je vindt het ook wel lastig in te schatten wat nu nog jouw rol is of niet?

R: Ja ik heb ook wel zoiets van hé eigenlijk zou het een frequentie willen van eens in 8 weken dat ik nu heb voortzetten maar het is eigenlijk niet meer nodig. Maar wat is daar handig in?

I: ook of moet je gaan afbouwen of niet?

R: Ja precies moet ik gaan afbouwen of moet ik juist nu heel intensief erin of uhh ja in hoeverre in ik kan haar behoefte wel pijlen natuurlijk hè want dat is dat ligt allemaal lekker open dus dat kan ik

I: dit is natuurlijk ook een vrij goed lopende zaak.

R: Ja precies maar wat is er voor het andere en dat moet je het bespreekbaar maken met het pleegkind dat dat doe ik ook en dat zou ik bij in een ander geval ook doen.

I: Ben je wel blij dat het nu gewoon eigenlijk standaard doorloopt tot 21 jaar?

R: Uhh *stilte* nou ik ben met name blij voor de pleegouders *lacht* ik vind zolang je een kind van een ander in huis ook al is het 18. En je draagt die verantwoordelijkheid ook financieel dan uhm vind ik het belangrijk dat ze dat ook kunnen blijven doen dus dat niet kinderen uit huis moeten omdat ze 18 zijn geworden omdat pleegouders uhh het geld niet meer hebben.

I: Ja, stukje pleegzorgvergoeding is belangrijk

R: Ja dat vind ik belangrijk alle alle gelden stoppen op het moment dat een kind 18 is en ze gaan studeren dus je hebt geen studiefinanciering standaard je hebt. Nou ja je hebt geen kinderbijslag meer geen kind gebonden budget alle alle gelden.

I: studiefinanciering voor pleegkinderen wel toch?

R: Nou nee dat hbo'ers niet. Die krijgen geen studiefinanciering. Dat heb ik toen uit gezocht Mbo'ers wel. Havisten en gymnasten ook dus de middelbare scholieren ook.

I: oh ik dacht hbo ook standaard een aanvullende beurs

R: ja. Dat kan. Als ze afstand hebben gedaan van ouders of het inkomen van ouders is ontoereikend.

I: Ohh dus dat zal bij de meeste

R: Het is een beetje lastig het zou kunnen dat ze wat krijgt de in dit geval. Want ze heeft afgezien van haar vader en haar moeder is ontoereikend financieel. Ze doet nu MBO dus dan nu krijgt ze studiefinanciering maar vanaf dat ze naar de hbo gaat wordt dat anders.

I: Dan is de kans wel groot dat ze aanvullend krijgt

R: Ja maar dan alsnog dan zit je als pleegouder een hbo-studie kost 3000 euro per jaar. Weet je ja ga dat maar eens bekostigen, van je eigen geld.

I: Ja dus vooral voor financiën zou het zijn

R: Ja, ik vind dat ook terecht dat zolang een kind nog bij jou in huis en ja dat kan natuurlijk niet tot in de lengte van dagen. Maar dat het ook een reële kans krijgt tot opleiding tot veilig thuis want je bent niet af als je 18 bent zou wel leuk zijn maar over het algemeen

I: Dat ze nog iets langer de tijd krijgen om.

R: Ja ja maar of de veel hulpvragen zijn je merkt gewoon dat kinderen vanaf 1617 soms iets eerder al het huis uit zijn geknald omdat ze het niet meer vol hielden. En dat is natuurlijk ook interessant hoe kan dat en kunnen we dat voorkomen. De achttienplussers die er nog wonen daar gaat het misschien ook wel gewoon goed mee.

I: Ja eigenlijk als ze het al zo lang hebben volgehouden dan zijn het meestal ook wel rustige zakne

R: Ja dat denk ik. Dat denk ik. Dat zou kunnen maAR dat is aan jou om dat te onderzoeken. *lacht*

I: We gaan het zien. En in hoeverre besteed je aandacht aan het woonperspectief van pleegkinderen?

R: Op het moment dat ze dat gaat aangeven van ik wil het huis uit dan zal ik haar helpen als dat nodig is maar hierbij ga ik ook weer uit van een stukje zelfstandigheid. Als jij niet je eigen huis kan regelen, dan moet je het ook nog maar even niet doen. Dus en daarin wil ik wel Zien dat ze dat zelfstandig kan.

I: Ja dus in die zin. Besteed je d'r niet heel veel aandacht aan en vind je het wel haar verantwoordelijkheid.

R: Ik vind het haar verantwoordelijkheid maar bespreek het wel van ja hoe lang denk je nog bij je pleegouders te gaan wonen want als je plan? En als ze dan zeggen ja misschien nog de eerste jaar dat ik studeer of het tweede jaar dan kunnen we dan richting die tijd eens gaan kijken van hoe ga je dat dan aanpakken maar dat laat ik wel aan haar. Dus ik zal het haar vragen en dan zal ze zelf met een plan moeten komen, ik ga geen plan voor haar maken.

I: Nee je zal het misschien bespreken en je kan zeggen ik zou je daar aanmelden of

R: Ja, maar dat weet ik zelf ook niet dus dat zou ik zelf moeten uitzoeken en dat kan zij ook als je een hbo-studie kan doen kun je ook dat soort dingen uit zoeken *lacht*

I: zou dat bij jou nog verschillen want zij doet een hoog niveau. En zijn kan dat ik ook wel allemaal zelf zal dat nog verschillen per casus in hoeverre je daarbij helpt

R: Ja, dat zeker maar dan moet je nog niet op jezelf gaan wonen als je dat nog niet kan want je hebt je je je moet heel veel dingen zelf kunnen regelen als je op jezelf woont. Dus je moet ook je belastingaangifte kunnen doen en je moet dingen betalen en je moet inkomsten hebben. Het is een grote verantwoordelijkheid dus dat moet je aankunnen. Dus een kind wat nog wat nog niet zo zelfstandig is zou ik ook afraden om op zichzelf te gaan wonen. En dan eerder aanmelden voor een kamer training of iets in die strekking. Voordat ze dan echt zelfstandig worden.

I: Hmmhmm dus in hoeverre vind jij dan dat hier aandacht voor moet zijn in de begeleiding?

R: Wat ik zei je moet het wel monitoren en je kan natuurlijk ook vragen van hoe lukt het allemaal en hoe ver ben je en meer de de druk er achter te zetten dus. Ze moeten weten dat hè dat je beschikbaar bent. Maar ik ga het niet oplossen voor ze.

I: Nee dus je vraagt er is naar je bespreekt het

R: ja de tijd van oplossen is voorbij. Maar ik help ze wel om een oplossing te bedenken.

I: Ja, Het is meer een beetje ze kunnen met je sparren kunnen bij jou terecht voor vragen

R: Precies ze moeten zelf op google gaan kijken van hoe ze dan een huis zoeken bij wijze van spreken dan mogen ze mij laten zien hoe ze dat gedaan hebben. Dat meer

I: ja oké, en welke problemen zie jij bij 18 plus pleegkinderen als het gaat om het volgen van dagbesteding?

R: Op dit moment zie ik dat niet want die ze heeft gewoon een baan en ze heeft een studie. Maar ik kan me voorstellen dat maar ja wat ik al zei dat die kinderen zijn vaak al niet meer in pleeggezinnen. Die zijn al ontspoord en uhh maar goed je hebt natuurlijk jongeren zat die uhh kijk maar naar zo'n televisieprogramma van uhh uhh

I: Dream School?

R: Dream School ja daar zitten natuurlijk ook pleegkinderen zitten ook kinderen die geen dag invulling ik ik ga d'r zeker van uit dat we dit tegengaan komen in ons werk

I: Ja, uhh dus nu besteed jij hier niet heel veel aandacht aan.

R: Nee nee, want het is echt niet nodig.

I: Ik neem aan dat je het wel bespreekt?

R: Ja je weet het wel, je vraagt ook van he hoe is het bij dat baantje wat ze dan op dat moment heeft of loopt het allemaal goed zou je wat anders willen en ze vertelt mij ook vanzelf over school en zit in der laatste jaar dus ja dat weet je allemaal. Dat zijn normale onderwerpen inderdaad

I: En in hoeverre moet hier dan aandacht voor zijn in de pleegzorgbegeleiding?

R: Ja, daar moet de aandacht voor zijn dus je moet het wel weten maar als dat loopt dan loopt het dan hoeft je daar geen. We gaan ook niet problematiseren dus we het is niet voldoende. Als het er is is het er dan is het ook oké.

I: En waarom vind je het wel een belangrijk onderwerp?

R: Ja, ze ze moeten natuurlijk straks geld gaan verdienen en uhh kinderen zonder dagbesteding die gaan natuurlijk niet de arbeidsmarkt op of die die komen niet meer van de. Ja natuurlijk verslavings dingetje zoals gamen en dat dat dat houd je wel in de gaten dat is wel belangrijk.

I: dus ook wel omdat als ze vaak geen dagbesteding hebben dat ze inderdaad meer

R: meer verslavingen ontwikkelen enzo

I: dus dat soort dingen

R: ja

I: en welke problemen zie jij bij 18+ pleegkinderen als het gaat om sociale contacten?

R: Uhh nou ik denk dat dat uhm hetzelfde is als dat ze wat jonger zijn. Uhm dus ja als jij dat als kind al niet goed kon en je hebt het niet geleerd verder ook meer in je leven dan zal dat altijd een probleem blijven.

I: Dat verandert niet per se bij 18 plus.

R: Nee, het is niet dat het in 1 keer veranderd en ik zie wel dat dit meisje veel meer inzicht aan het krijgen is over haar sociale contacten en waar ze in een jaar geleden nog al haar geld uitgaf aan vriendinnetjes die allemaal wat wilde lenen en heeft ze nu zoiets van ja hè dat ga ik niet doen want dan heb ik niet meer dan kan ik me niet meer houden aan mijn schema en uhh ja als ze dan geen vriendinnen meer willen zijn is het heel erg jammer.

I: dus zij leert wel een beetje de grenzen aangeven en misschien ook wel de kwaliteit van vriendschappen

R: Ja precies het gaat meer nu om kwaliteit dan om kwantiteit maar die sociale contacten bespreek je wel ik weet hoe haar vriendinnen heette ik weet hoe der vriendje heet en wat ze ermee doet en uhh dat dat weet ik.

I: En in hoeverre moet hier dan aandacht voor zijn in de begeleiding?

R: Ja dat is heel belangrijk ik denk sociale vaardigheden tot totdat je 89 bent nog belangrijk uhh zijn natuurlijk en ja het is goed om er zicht op te hebben in elk geval.

I: Waarom?

R: Een kind wat vereenzaamd en gaat gamen of hè uhh stopt met leven dat is niet hoe we het zouden willen in de maatschappij dus het is belangrijk om daar aandacht aan uh te geven. En als ze ergens tegen aanloopt om daar dan ook bovenop te zitten van hoe gaan we daar weer uit komen met elkaar.

I: Dus als dat niet goed gaat vind je dat wel een heel belangrijk punt?

R: Zeker ja, ja net zoals de emotionele ontwikkeling dat is toch belangrijk dat je ook leert uiten en leert vertellen wat je voelt en ja en die sociale contacten zijn gewoon heel erg belangrijk. Ja en dit loopt bij dit meisje gewoon prima maar zij heeft dus echt moeten leren om niet iedereen is m'n vriend en niet iedereen is hè.

I: Heeft ze wel was wel, was wel heeft ze wel aan gewerkt om dat te bereiken?

R: Ja precies

I: En in hoeverre besteed je in de begeleiding aandacht aan de relaties van kinderen?

R: Uhh dus de liefdesrelatie?

I: ja

R: ja, heel veel dat is denk ik heel belangrijk dat het werkt gewoon op die leeftijd als, ja dat is gewoon een hormonen dingetje. Nou ja ik dat is heel belangrijk met wie ga je om kijk zij kreeg een Syrische jongen als vriendje en ja daar zijn we toch wel even allemaal heel erg van geschrokken en uhh nou blijkt het gewoon een goeie jongen te zijn en nu hij ook zijn opleiding opgepakt heeft en

ze heeft veel steun aan hem. Maar daar praat ook wel over met haar. Van joh wat voor jongen is het dan en wat voor gesprekken heb je met hem en? Hoe gaat ie met jou om?

I: En waarom vind je het belangrijk dat daar aandacht voor is?

R: Ja, omdat dit kwetsbare jongeren zijn die vaak uhh *speelt met kopje* graag lief gevonden willen worden en daardoor de verkeerde mensen aantrekken.

I: Risico op loverboys en dat soort.

R: Ja is een risico. En ik denk juist die kwetsbare jongeren die wij begeleiden die moet je gewoon goed aan het handje vasthouden als het om relaties gaat. Dat is cruciaal deze leeftijd als je nu de verkeerden treft. Dan tref je misschien je hele leven wel verkeerde jongens.

I: ja dat dan dan blijft uhh blijft daar

R: Maar je kan het niet tegenhouden dat beslissen ze zelf dus uhh je kan alleen leren hoe hoe hoe naar zo'n jongen te kijken en daar inzicht in te geven. En uhh dat is in dit geval dan niet heel ja niet nodig. Maar dat het is wel eventjes zo van oeh wat voor jongen is dat dan?

I: Ja dat vind je wel belangrijk om daar in ieder geval een inschatting en op de hoogte te zijn?

R: ja, Zeker ja. Nou is zij heel open dus ze vertelt gewoon alles dus dat is fijn.

I: En als kinderen daar heel open uhh gesloten in zou zijn?

R: Ja, zij bepalen wat ze zeggen hè dus je kan daar dan ook niks aan doen.

I: Ja dat is lastig bij die leeftijd

R: Ja

I: En in hoeverre ondersteun jij het pleeggezin nog met het regelen van praktische zaken? is in dit pleeggezin niet echt nodig denk ik.

R: Is niet nodig nee 0 eigenlijk.

I: En bij andere pleeggezinnen stel dat die 18 zijn bijvoorbeeld?

R: Ik wel toen ze 18 werd dus het traject daarvoor wel aandacht aan besteed hè dus samen met de pleegouder en met dit meisje gezeten echt letterlijk achter de laptop van met de site van 18 hoe heet het ik word 18 en nu. Echt gezeten van hoe vraag je studiefinanciering, hoe doe je dat met verzekeringen?

I: Dus dat doe je wel.

R: Ja ja ja, Maar vanaf 18 ja.

I: Is als het goed alles geregeld.

R: is als het goed is alles geregeld en dan kun je alleen maar monitoren.

I: Waarom vind je het ook belangrijk om met jongeren dus wel te zorgen dat dat allemaal is aangevraagd?

R: Je wil niet dat ze in de problemen raken dus. Je moet in ieder geval checken of ze het allemaal wel begrijpen en goed geregeld hebben. Je wil niet stel je voor je loopt onverzekerd rond en krijgt een ongeluk dan ja dan wil je niet op je geweten hebben.

I: Nee

R: Maar ik ga er ook wel weer vanuit in dit pleeggezin dat ze het gewoon goed geregeld hebben want ja dat hebben ze altijd goed geregeld.

I: ja

R: Daarin doe ik wat ik moet doen maar niet meer.

I: Dus dat stem je ook wel af op wat er nodig is

R: Ja zeker ja.

I: Is dat gewoon met alles zo dat je ook wel heel erg kijkt wat de behoefte is.

R: Ja tuurlijk, ik ga toch uit van de hulpvraag voor mensen en niet van wat ik tuurlijk heb ik ook wel eens mijn mening over wat ik nodig vindt en dat moet je dan bespreekbaar maken maar over het algemeen ga ik toch wel uit van de hulpvraag van de pleegouders.

I: logisch.

R: ja

I: En mijn laatste vraag is welke problemen zie je bij 18 plus pleegkinderen als het gaat om onafhankelijk worden, van een verzorger.

R: Ik vind dat wel het grootste. Sowieso in nu in deze tijd dat jongeren te weinig zelfstandig zijn. Dat zie ik sowieso in mijn omgeving heb ik veel zeventienjarige in mijn eigen leven en als ik zie hoe onzelfstandig ze nog zijn en hoe afhankelijk ze zijn nog van mama wil je me eventjes naar de bus brengen of eventjes naar het winkelcentrum brengen. Dat.

I: hmmm

I: Daar maak ik me wel zorgen over ja en dat is niet anders dan met pleegkinderen.

I: Nee, dus dat is gewoon uhh landelijke dat je zegt

R: Ja dat is echt iets van deze tijd voor mijn gevoel dat ik denk van ja toen ik 18 was dan hoor je mij maar. ik was gewoon zelfstandig ik regelde het gewoon. En ik probeer zelf ook zo op te voeden maar het is. Je ziet echt dat jongeren verwend zijn in bepaalde opzichten. En uhh het allemaal wel heel makkelijk hebben met hun telefoontjes en auto's en brommers scooters en al die dingen. Terwijl ja uhh er is niks niks mis mee om de bus en de tram en metro en een trein te moeten pakken om ergens te komen of

I: Ja dat doe ik vaak genoeg.

R: Ja jij wel. Nee ja maar goed er zijn uitzonderingen maar ik zie echt heel verwende kinderen om mij heen en. En dan denk ik ja *speelt met kopje*. Maar dat zie je ook bij pleegkinderen juist misschien wel.

I: nog meer?

R: Ja want ze zijn sociaal emotioneel vaak jonger is dan hun eigen leeftijd dus daarin lopen ze al vaak een paar stappen achter. Dus die uhh in die zelfstandigheid zou ik wel wat meer energie willen stoppen van hoe krijg je ze zelfstandig?

I: Dus meer dat ze vanuit zichzelf meer zich wat meer afzetten of afzetten maar ieder geval hun eigen ding gaan doen

R: Ja dat ze niet. Meer naar school worden gebracht omdat het regent bijvoorbeeld of. Los het maar op.

I: Hoe besteed je daar dan aandacht aan in de begeleiding?

R: Nou dat doe ik al vanaf dat ze geboren worden bij wijze of geplaatst worden. Dat is een proces van jaren dat je loslaten dat doe je niet in 1 keer. En bij elke leeftijdsgroep hoort weer een stukje anders loslaten dus ja dan maak je gewoon bespreekbaar

I: wat is dan bijvoorbeeld bij de achttienjarige wat je belangrijk vindt dat ze?

R: Dat ze financieel onafhankelijk zijn of ieder geval kijk ze mogen nog wel geld ontvangen van hun pleegouders. Maar ze moeten zelf zorgen dat ze de verzekering betalen, moeten zelf zorgen dat ze hun OV regelen of schoolgeld of uhh dat het niet voor ze geregeld wordt *zit aan haar*.

I: Dat dat ze de praktische dingen zelf leren regelen

R: Ja precies

I: En als het gaat om emotioneel?

R: Ja ik vind hè Ik denk als je 80 bent ben je nog een emotioneel afhankelijk van anderen.

I: Ja tuurlijk logisch

R: Dat is prima dat mag er ook gewoon zijn maar in het praktische ding uhh stuk denk ik dat de jongeren te weinig uhh meekrijgen.

I: ja

R: dat ze te veel gepamperd worden zeg maar *lacht* dat mag wel wat strenger op.

I: Dus dat vind je ook belangrijk dat daar aandacht aan?

R: ik begeleid daar heel erg op maar dat doe ik al vanaf dat ze wat jonger zijn.

I: Dus in die zin is daar ook niet een hele grote omslag. Dat als ze 18 worden dat ze van jou ineens veel meer uhh zelfstandig moeten?

R: Nou ja ik denk dat scheelt per zaak hè in die zaak van van dat andere meisje van 14?

I: Ja.

R: hè je weet wie ik bedoel?

I: Ja *lacht*

R: Daar wordt het heel lastig om pleegouders zo ver te krijgen dat als ze 18 is het los te laten en uhh

I: Ja.

R: Het praktische ook zeg maar.

I: dat is er ook wel eentje waar het hetm isschien ook niet tot 18 uhh.

R: Dat zal niet lukken.

I: ja

R: Maar goed dat zijn wel ze zaken die wij ook hebben en zo zijn zo heb ik er nog meer.

I: Dat uhh zijn meer de zaken waar je dan ook meer problemen?

R: Ja, maar dat je ook veel meer nu al aan het coachen bent naar die kant op zeg maar.

I: Ja, naar meer zelfstandig uh?

R: Ja.

I: oké, dit waren de vraag die ik had opgesteld. Heb jezelf nog toevoegingen als het gaat om de begeleiding bij 18 plus.

R: Nee, volgens mij is alles wel gezegd

I: Prima dan wil ik je bedanken.

R: Graag gedaan